

часопис епархије
горњокарловачке

ГРЕТИ ГАРА ГОРЊОКАРЛОВАЧКИ

• ИЗДАВАЧКА УСТАНОВА МАРТИРИА • ГОДИНА XI • БРОЈ 26 • ЈАНУАР 2012 •

Свети Сава горњокарловачки

Излази са благословом:
Његовог Преосвештенства
Епископа горњокарловачког
г. Герасима

Издавач:

Епархија горњокарловачка
Издавачка установа „Мартирија“

Председник уређивачког одбора:
Епископ горњокарловачки г. Герасим

Главни и одговорни уредник:
протопрезвитер-ставрофор
Славиша Симаковић

Графичка припрема и обликовање:
протопрезвитер-ставрофор
Славиша Симаковић

Чланови редакције:

Протопрез.-ставрофор Мићо Костић
Протопрезвитер Марко Ђурић
Протопрезвитер Горан Петковић
Презвитер Горан Славнић
Јеромонах Наум (Милковић)
Ипођакон Зоран Живковић

Адреса уредништва:

Епархија горњокарловачка
Издавачка установа „Мартирија“
Карловац; Славе Рашкај бр. 14

Контакт:

телефон: 00385 (0)47 642 531
факс: 00385 (0)47 642 531
e-mail: simakovic@gmail.com

Производња:

Identity - дизајн-припрема-маркетинг
Карловац, Смичикласова бр. 5/ц
телефон: 00385 (0)47 631 841
факс: 00385 (0)47 631 842

Тираж:

1.000 примјерака

Штампа се средствима Епархије
горњокарловачке. Часопис није
намијењен за продају.

Ваше донације намијењене нашем
издаваштву можете уплатити на
жиро-рачун Епархијског управног
одбора Епархије горњокарловачке:

2484008-1500147900 (кунски)
HR9524840082100097915 (девизни)
SWIFT RZBHNH2X
Raiffeisen BANK Austria d.d.

Рукописи и фотографије се не
враћају. Текстови и прилози
објављени у часопису представљају
ставове аутора.

ISSN 1334-3467

ЧАСОПИС ЕПАРХИЈЕ
ГОРЊОКАРЛОВАЧКЕ

СВЕТИ САВА ГОРЊОКАРЛОВАЧКИ

• ИЗДАВАЧКА УСТАНОВА МАРТИРИЈА • ГОДИНА XI • БРОЈ 26 • ЈАНУАР 2012 •

Свети Јован Златоусти

БЕСЕДА на дан рођења нашег Спаситеља Исуса Христа

...О ком се слабо знало све док потпун извештај о светковини тога
дана није донела неколицина оних који са запада дођоше...

.....стр. 4-9

Слободан Милеуснић

ДУХОВНИ ГЕНОЦИД - Похитај у помоћ мени, Госпoде Спаситељу мој

Преглед порушених, оштећених и обесвећених цркава,
манастира и других црквених објеката у рату 1991-1995 (1997)

.....стр. 10-15

Јеромонах Наум (Милковић)

ГЛАС ВАПИЈУЋЕГ У ПУСТИЊИ - Осврт на живу цркву у Македонији

Црква Христово превазилази сва искушења која је нападају,
истјежавају, муче и тиште кроз историју

.....стр. 16-17

Превео Небојша Ђосовић

МАТЕРИНСКА МОЛИТВА

Њена молитва била је тако силна да јој је дано да се ваплоти и
замоли свеишеника да исповеди и причести несретног раба Божјег

.....стр. 17-18

Ђакон Георгије Максимов

ЗАШТО ЖИВЕТИ ПО ЗАПОВЕСТИМА?

Многи људи погрешно доживљавају хришћански морал
само као некакав скуп правила

.....стр. 18-21

проф. др. Панајотис Ифандис

ПОЗИВ ПУТ ПРИЧАСНОСТ

Одломак из књиге Позив пут причасност - духовна онтологија
хришћанске светости (превод ускоро у издању Мартирије)

.....стр. 22-23

Протојереј-ставрофор Славиша Симаковић

СВЕТОСАВСКА БЕСЕДА

Светосавска беседа - Не заборави нас Саво, Путководитељу наш,
одржана у Зорин-дому у Карловцу 31. јануара 2010. год

.....стр. 24-25

Епископ Симеон (Злоковић)

СВИМ ПРАВОСЛАВНИМ ДОМОВИМА ЕП. ГОРЊОКАРЛОВАЧКЕ

Одавно се носим жељом да се о једном Богојављењу са Вашим
свеишеником и ја нађем у сваком православном дому...

.....стр. 26-28

www.eparhija-gornjokarlovacka.hr

АКТУЕЛНОСТИ

Вијести преузете са интернет
презентације епархије горњокарловачке

.....стр. 29-30

БЕСЕДА на дан рођења нашег Спаситеља Исуса Христа

... о ком се слабо знало све док потпун извештај о светковини тога дана није донела неколицина оних који са запада дођоше пре кратког времена

Што су праоци још давно са болом очекивали, што су пророци предсказивали а праведници желели да виде, то се на данашњи дан збило и стварно испунило. "И Бог се на земљи јави и с људима поживје" (Вар. 3, 38).

Радујмо се, дакле, љубљени, веселимо се! Ако је Јован у утроби матерњој заиграо, кад је Марија к Јелисавети дошла, онда ми, који не Марију, но самог нашег Спаситеља рођеног гледамо, треба и да заиграмо и да се зарадујемо а исто тако и да се задивимо оној великој Божијој наредби која сваки ум превазилази. Размисли само какав би то приказ био кад би сунце с неба сишло, и кад би по земљи ишло и кад би зрацима својим са земље све обасјало. А кад би такав догађај ужаснуо све оне који би тварну светлост тако гледали, замисли како је гледати да Сунце Правде из нашег тела зраке испушта и душу нам просвећује?

Одавно сам желео видети овај дан, и не само видети него сам желео да то буде са мноштвом народа баш као што данас видимо. Жеља се моја испунила и остварила делом.

Па иако је тек једва десет година прошло од како нам је овај празник познат и стваран постао он сада ревношћу вашом тако цвета, као да нам је од самог искона и од најстаријих времена предан био. Зато неће погрешити онај ко га не зове новим и старим истовремено.

Новим зато што нам је недавно постао познат, а старим или пређашњим, зато што се је с пређашњима равнолетан учинио и узрастао до такве мере да их је достигао. И као што изузетна и плодотворна стабла одмах, пошто се у земљу посаде, увис расту и плодовима изобилују. Тако је и празник овај испрва само био знан онима што на западу живе, а до нас је тек сад и тек пре неколико година, прене-

сен, а тако је брзо узрастао и велики плод донео да су, као што сви виде, сва црквена дворишта препуна и мноштво народа који се ту скупио црква једва може да прими. За такво ваше усрђе достојну награду од Христа, у телу на данашњи дан рођеног, очекујте и да ће вам он за сав тај труд платити. Јер љубав и ревност која се према овом дану показује управо је знак велике љубави према рођеном.

А ако је потребно да и ја као саслужитељ ваш томе допринесем ту ћу се свим силама потрудити, или боље, оно што ми благост Божија дозволи, на вашу корист ћу проговорити. А шта желите данас да чујете, шта друго осим оно на шта се данашњи дан односи.

Знам врло добро да се и сада међу вама многи препиру и једни оспоравају а други оправдавају и свуда се велика распра води због овога дана. Они што оспоравају тврде да је овај празник новоуведен и тек сад унесен, док они што оправдавају кажу да је он стари и пређашњи самим тим што су пророци од давнина о рођењу Христовом предсказивали и што је и становницима од Тракије па до Гадира већ одавно овај празник и познат и признат.

Допустите дакле да о томе данас беседимо. Јер када ми и сумњајући толику љубав према овом дану показујемо очигледно је да ћемо, пошто га и боље упознамо, и више ревновати и ове поуке ће покренути објашњење у нама и већи труд због њега. Ја имам три доказа да је баш ово време оно у којем се Бог Реч, Господ наш Исус Христос родио.

Од та три доказа први је онај што је празник овај веома брзо посвуда постао прослављен и што је до толике висине узрастао и процветао. Па ћу се и ја усудити да тврдим оно што је тврдио Гамаило о јеванђелској проповеди када је рекао: "Јер ако буде од људи ова намисао или ово дјело, пропастиће; Но

ако је од Бога, не можете га уништити, да се како и богоборци не нађете” (Д.Ап. 5, 38-39) и применићу је на светковање овог дана, јер тврдо верујем да се светковина ова баш зато изгубила није, него је сваке године све већа и знаменитија постајала зато што је Бог Реч од самога Бога, као што је и проповед за мало година сву васељену обухватила. Па ако су је шаторари, рибари, неуки и прости свуда разносили, ипак простота служилаца ништа јој не сметаше, јер моћ онога што је проповедано, свему одољеваше и препреке уништаваше показујући своје дејство.

А ако се они, што се препиру, не задовољавају овим што је речено, можемо и други доказ да изнесемо.

А који је то доказ?

Попис народа о којем говори јеванђеље. “А у дане оне изиђе заповијест од ћесара Августа да се попише сва васељена. Ово је био први попис за вријеме Кирињеве управе Сиријом. И иђаху сви да се попишу, свако у свој град. А тада пође и Јосиф из Галилеје из града Назарета у Јудеју у град Давидов који се зове Витлејем, јер он бијаше из дома и племена Давидова, Да се запише с Маријом, зарученом за њега женом, која беше трудна. И кад онде бијаху, испунише се дани да она роди. И роди сина својега Првенца, и пови га, и положи га у јасле; јер им не бијаше мјеста у гостионици” (Лк. 2, 1-7). По овоме је извесно да се Христос родио у време првог пописа народа. А и време пописа могао би свако ко би се потрудио најтачније из старих општенародних римских архива да добије.

Но приметиће ко: “ми то да чинимо, који тамо нити живимо нити станујемо?”

А ти послушај и поверуј да смо ми светковину ову примили од оних који се налазе у Риму и о томе најтачније знају и да су они који живе тамо, по древном предању одавно исти тај дан светкују па су и нас на то упутили. А јеванђелист није без повода време ово прецизно одредио него да би нам дан открио и познатим учинио и да би нам наређење Божије предочио. Јер заповест о попису није Август произвољно наметнуо народу, него му је Бог срце покренуо да невољом доласку Јединородног послужа.

А како то користи – рећи ћеш – овом наређењу? Не малу и обичну корист то пружа, љубљени, но врло велику и једну од нужних и потребних.

Па каква је она?

Галилеја је предео палестински, а Назарет град галилејски; исто тако, њен део је и Јудеја али тако названа од њених житеља, док је Витлејем град јудејски. О Христу су сви пророци предсказали да ће не из Назарета, но из Витлејема доћи и да ће се тамо родити. Јер је тако и пророк написао: “И ти Витлејеме, земљо Јудина, ни по чем ниси најмањи међу кнежевима Јудиним; јер ће из тебе изаћи Вођа који ће напасати народ мој Израиља” (Мат. 2, 6). На исти су начин у оно време Јудеји од Ирода упитани “где ће се Христос родити” одговорили; а и Христос је Натанаилу, кад је овај на Филипово казивање: “на-

ђосмо Исуса из Назарета” одговорио: “из Назарета може ли бити што добро?”, рекао: “Ево правога Израиљца у коме нема лукавства” (Јн. 1, 45-47).

А зашто га је тако похвалио?

Зато што није поверовао Филипу, јер је добро знао да је Христос не у Назарету, нити у Галилеји, но у Јудеји и Витлејему да се роди као што се и догодило. Па зато што је као искусан познавалац закона знао да Христос неће из Назарета доћи, а о томе Филип није знао, онако је како је у наведеном пророштву речено и одговорио, а зато му је Христос и рекао: “Ево правога Израиљца у коме нема лукавства”. Због тога су и неки Јудеји Никодиму говорили: “Испитај и види да пророк из Галилеје не долази” (Јн. 7, 52), и на другом месту: “Зар не рече Писмо да ће Христос доћи од сјемена Давидова и из села Витлејема гдје бјеше Давид?” (Јн. 7, 42), а зато што су сви знали да ће Христос доиста отуд, а не из Галилеје доћи.

Јосиф и Марија дакле, иако беху Витлејемски староседеоци опет се решише, пошто Витлејем беху напустили, да у Назарету живе и да се ту настане,

...О Христу су сви пророци предсказали да ће не из Витлејема доћи и да ће се тамо родити... „И ти Витлејеме, земљо Јудина, ни по чем ниси најмањи међу кнежевима Јудиним; јер ће из тебе изаћи Вођа који ће напасати народ мој Израиља”...

као што се то често догађа, да многи напуштају оне градове у којима су се родили и да у онима у којима им није порекло живот свој проводе. Пошто се Христос требао у Витлејему родити, то је и наређење дато које их је и без воље том граду, по Божијој наредби, одвело. Јер указ који је налагао да се свако у својој постојбини упише, принудио је и њих да из Назарета у Витлејем ради пописа дођу. А то откривајући и Јеванђелист је рекао: “А тада пође и Јосиф

из Галилеје из града Назарета у Јудеју у град Давидов који се зове Витлејем, јер он бијаше из дома и племена Давидова, Да се запише с Маријом, зарученом за њега женом, која беше трудна. И кад онде бијаху, испунише се дани да она роди. И роди сина својега Првенца” (Лк. 2, 4-7).

Видиш ли љубљени, како промисао Божији дела своја и кроз верне и кроз неверне руководи тако да и они, што су од благочасти отуђени, познају силу и моћ Божију. И звезда привођаше мудраце с истока, а указ Марију принуђаваше да дође у постојбину о којој су пророци предсказали.

Одакле знамо да је Дјева Марија од рода Давидова произашла пошто је она из Витлејема, извесно је да је и из дома и племена Давидова потекла а то је и јеванђелист потврдио када је рекао: “А тада пође и Јосиф из Галилеје из града Назарета у Јудеју у град Давидов који се зове Витлејем, јер он бијаше из дома и племена Давидова”. Али пошто је родбина Јосифова набројана, а Маријине прародитеље нико није на исти начин набројао, зато, да не би сумњао и рекао како да знамо да је и она из дома Давидова, послушај: “А у шести мјесец послан би од Бога

анђео Гаврило у град галилејски по имену Назарет, Дјевојци зарученој за мужа, по имену Јосиф, из дома Давидова” (Лук. 1, 26-27).

Ово “из дома Давидова” треба разумети да је о девојци речено, као што је овде доста јасно и изложено. А зато је и заповест и налог овај издат због којег смо морали и ићи у Витлејем. И чим су они у град ступили оног часа се и Исус роди и положен је у јасле јер сва слободна места беху заузета од оних који су се са свих страна стекли, те је велика гужва настала. И због тога су се мудраци Исусу баш ту и поклонили.

Но да би вам још јаснији и тачнији доказ дао молим вас да се сад ободрите, јер вам дугу приповест треба изнети и старе законе прочитати, како би вам у потпуности моју беседу јасном учинио.

Стари је закон код Јевреја био; али да почнем моју беседу од догађаја који су се још и раније догодили. Када је Бог избавио јеврејски народ од узнемиравања и мучења, а када је видео да они још остатке злочести у себи имају и траже оно што је чулно, јер се великим и красним храмовима дивљаху, а онда им заповеди да храм подигну који би не

...улажаху свештеници свагда у први дио скиније да врше службу Божију; А у други једном у години сâм првосвештеник, не без крви, коју приноси за себе и за народне гријехе из незнања...

само богатством материјала и искуством вештине, него је својим изгледом све постојеће храмове на земљи превазишао. И као што чедољубиви отац, кад сина свога који се дуго са развратним беспримерним и раскалашним људима дружио, прими гледајући на покајање његово, са опрезношћу и поштовањем још га у веће изобиље уводи да не би због оскудевања

пређашња уживања помињао или пожелео, тако је и Бог, када је приметио да Јудеји чулне ствари желе, поступио, па их је и у томе преузвишено узвисио, тако да мисирских ствари никад пожелели не би, јер им беше заповедио да храм у складу са овим светом тј. чулног и мисленог назидају. Па као што небо и земља, свако за се, свој положај имају, док се у средини између њих наместо преграде овај свет налази, тако је и Бог заповедио да се храм подигне. И када га је на два дела поделио и на средини завесу поставио, допустио је да с ову страну завесе сви улазе, а са оне друге стране да је улазак и поглед свима забрањен, осим једном првосвештенику. А да и ово није моја измишљотина и да је храм о коме говоримо заиста у складу са овим светом устројен, чуј шта Павле говори о узласку Христовом на небо: “Јер Христос не уђе у рукотворену светињу, која је предобразац истински” (Јев. 9, 24), а овим хоће да каже да је оно што је рукотворено тј. овдашње, само прилика оног што је права светиња. А да је завеса делила светињу над светињама од спољашњих светиња онако исто као што ово небо, оно што је над њим, од онога што је под њим и онога што се налази код нас, дели, послушај како је Павле то разјаснио и

како је небо завесом назвао. Саветујући “Да би смо у двјема непоколебивим стварима, у којима је немогуће да Бог превари, имали моћну утјеху ми који смо прибјегли да се држимо наде која је пред нама; Њу имамо као котву душе, чврсту и поуздану, која улази унутар иза завјесе, Гдје као претеча за нас уђе Исус” (Јев. 6, 18-19), тј. изнад неба.

Видиш ли како је небо завесом назвао?

Ван завесе налазио се свећњак и трпеза и мједени жртвеник на који се жртве паљенице полагаху, а унутра беше ковчег златом окован, у који су плоче завета похрањене, златан суд и Аронова пролиставла палица као и златни жртвеник али не за жртве и спаљивање но због једног кађења у години. У спољни део беше слободно свима улазити, у унутрашњи пак, само једном првосвештенику. А то ћу вам Павловим речима доказати, који о томе овако говори: “Имала је, додуше, и прва скинија правила за богослужење, а и Светињу земаљску”. (Под овим: “светиња земаљска подразумева он спољашњу скинију – шатор пошто је било дозвољено свим људима да тамо улазе). “Јер беше уређен први дио скиније, у њему свијетњак и трпеза и постављени хљебови, и то се зове Светиња. А иза друге завјесе дио скиније, назван Светиња над светињама, Која имаше златну кадионицу, и ковчег обложен свуда златом, у коме бјеше златни сасуд са маном, и процвјетали штап Аронов, и плоче завјета, А над њим херувими славе, који осјењаваху очистиште; о чему сада не треба говорити подробно. А пошто ово бијаше тако уређено, улажаху свештеници свагда у први дио скиније да врше службу Божију; А у други једном у години сâм првосвештеник, не без крви, коју приноси за себе и за народне гријехе из незнања” (Јевр. 9, 2-7).

Видиш ли да само један првосвештеник улази и то једном у току целе године?

Но рећи ће ко: Па у каквој је вези данашњи дан са тим што говориш?

Причекајте мало, немојте се бунити. Од самог дна копамо бунар и трудимо се да на површину дођемо, како би вам све замисливо било. Или боље, да вам се не би и даље и онако нејасна беседа моја неразумљивом чинила, и да не би са наставком приче тешка постала; казаћу вам зашто сам све ово говорио.

Па зашто, одговори?

Марија је тек онда почела зачињати кад је Јелисавета са Јованом већ шест месеци била трудна. Ако пронађемо дакле, који је тај шести месец био, наћи ћемо и то у ком је месецу Марија зачела. А кад се о времену зачећа уверимо, сазнаћемо и време рођења Христовог, бројећи девет месеци од самог зачећа.

А како можемо сазнати који је то шести месец био од кад је Јелисавета затруднела?

Тако, одговарам ја, ако пронађемо у ком је месецу зачела.

А како ћемо то сазнати?

Ако пронађемо у које је време њеном мужу Захарији то зачеће наговештено.

Али баш ово, одакле ћемо сазнати?

Из Светог Писма, и то по томе што Свето Јеванђеље говори да је анђео онда кад је Захарије у “светињу над светињама” ступио, благовестио и о рођењу Јованавом говорио. Ако се дакле Светим Писмом јасно докаже да је првосвештеник у светињу над светињама улазио и то једном, да је један и када и у ком месецу улазио, онда ће нам и време, у ком се то догодило, бити познато. Да је једном у току године првосвештеник у светињу над светињама улазио, то знамо од Павла, али то исто и Мојсије потврђује кад говори: “И каза Господ Мојсију: реци Арону брату својему да не улази у свако доба у светињу за завјес пред заклопац који је на ковчегу, да не погине”. И даље: “А нико да не буде у шатору од састанка кад он уђе да чини очишћење у светињи, докле не изађе и сврши очишћење за се и за дом свој и за сав збор Израилски. А нека изађе к олтару који је пред Господом” (3. Мој. 2-17).

Дакле, да није увек у светињу над светињама улазио, и да док је он улазио унутра нико није смео за њим ићи но споља иза завесе стајати, то сад добро знамо. Но добро то упамтите. Сада нам остаје да докажемо у ком је времену улазио и да је смео то чинити једанпут у години и то само он.

А како ћемо то пронаћи?

Опет помоћу Светог Писма јер тамо стоји написано: “Десети дан седмога мјесеца мучите душе своје, и не радите никакога посла, ни домородац ни дошљак који се бави међу вама. Јер у тај дан бива очишћење за вас, да се очистите; бићете очишћени од свијех гријеха својих пред Господом. То нека вам је почивање суботно, и мучите душе своје по уредби вјечној. А свештеник који буде помазан и који буде освећен да врши службу свештеничку намјесто оца својега, он нека очишћа обукавши се у хаљине ланене, хаљине свете. И нека очисти светињу свету и шатор од састанка; и олтар нека очисти; и свештенике и сав народ сабрани нека очисти. И ово нека вам је вјечна уредба да очишћате синове Израилеве од свијех гријеха њиховијех једанпут у години. И учини Мојсије како му заповједи Господ” (3. Мој. 16, 29-34).

Све ово што сам навео односи се на јеврејски празник који се зове сеница, јер тада је једанпут у години првосвештеник улазио, што је и Мојсије потврдио рекавши: “Да се очишћате једанпут у години”.

Ако је дакле, само у време празника сенице један првосвештеник у светињу над светињама улазио, може се рећи да се онда и анђео Захарији јавио, кад је Захарија био на месту које се зове светиња над светињама, јер сем тада тамо није улазио нико па ни првосвештеник. А треба послушати и речи из Светог Писма: “У вријеме Ирода, цара јудејскога, бијаше неки свештеник од реда Авијина, по имену Захарија, и жена његова од кћери Аронових, по имену Јелисавета. И догоди се, кад он служаше по своме реду пред Богом, да по обичају свештенства паде му у део да уђе у храм Господњи и кади. И све мноштво марода мољаше се напољу за вријеме кађења”. (Сети

се, молим те, овде оног навода: “А нико да не буде у шатору од састанка кад он уђе (првосвештеник) да чини очишћење у светињи, докле не изађе”). “А њему се јави анђео Господњи ставши са десне стране кадионог шртвеника” (Лк. 1, 5-11) Ето. Не говори олтара жртвеног, но олтара кадионог јер спољашњи олтар беше за жртвовање и паљеница постављен, а унутрашњи због кађења. И зато дакле што се анђео само њему јавио и што се потврђује да су га људи напоље чекали, извесно је да је он у светињу над светињама ушао. “И збуну се Захарија (наставља се) видјевши га и спопаде га страх. А анђео му рече: Не бој се, Захарија, јер је услышана молитва твоја; и жена твоја Јелисавета родиће ти сина, и надјенућеш му име Јован. И биће ти радост и весеље, и многи ће се обрадовати рођењу његову. Јер ће бити велик пред Господом, и неће пити вина и сикера; и испуниће се Духа Светога још у утроби матере своје; И многе ће синове Израилеве обратити Господу Богу њиховоме; И он ће напријед ићи пред њим у духу и сили Илијиној да обрати срца отаца ка дјеци, и непокорне ка мудрости праведника, и да приправи Господу народ спреман. И рече Захарија анђелу: По чему ћу ја то познати? Јер ја сам стар и жена је моја у годинама. И одговарајући анђео рече му: Ја сам Гаврило који стојим пред Богом, и послан сам да ти говорим и да ти ово благовјестим. И ево, бићеш нијем и нећеш моћи говорити до онога дана док се то не збуди, зато што ниси вјеровао мојим ријечима које ће се испунити у своје вријеме. И народ чекаше Захарију, и чуђаху се што се забави у храму. А изишавши не могаше да им говори; и разумјеше да је имао виђење у храму; и он им даваше знакове, и оста нијем.” (Лк. 1, 13-21)

Видиш ли да му је благовештено онда када је био иза завесе, што значи да је благовештено у време празника сеница и поста, јер речи: “Покорите душе ваше” пост значе. Празник сеница пак код Јудеја пада, као што и ви сами сведочите и као што смо и ми у своје време и дуге беседе против Јудеја, безвремене њихов пост изобличавајући, држали, при крају месеца септембра. И онда је и Јелисавета жена Захаријина зачала и “кријаше се пет мјесеци говорећи: Тако ми је учинио Господ у дане ове у које погледа на ме да ме избави од срамоте међу људима.” (Лк. 1, 24-25)

Дакле врло лако можемо доказати да је Марији о зачећу Христовом благовештено, кад је Јелисавета већ шест месеци са Јованом трудна била, јер управо је тада тј. у “шести месец” по њеном зачећу послао Бог анђела Гаврила к њој, који јој рече: “Не бој се, Марија, јер си нашла благодат у Бога! И ево зачећеш и родићеш сина, и надјенућеш му име Исус” (Лк. 1, 30-31) не пропуштајући да јој уплашеној од речи његових и њене помисли: “како то може бити?” одговори: “Дух Свети доћи ће на тебе, и сила вишњег осјениће те; зато и оно што ће се родити биће свето, и назваће се Син Божији”, а додао је и ово: “И ето, Јелисавета рођака твоја, и она заче сина у старости својој, и ово је шести мјесец њој, коју зо-

ву нероткињом. Јер у Бога је све могуће што каже”.

Ако је дакле при крају месеца септембра Јелисавета затруднела као што је већ објашњено, онда не остаје ништа друго него набројати наредних шест месеци и то: октобар, новембар, децембар, јануар, фебруар и март и утврдићемо да је при крају овог месеца Марија зачала и ако од њега девет месеци набројимо, доћи ћемо до онога што смо тражили. Јер по зачећу Господњем први месец који наступа је април, а после: мај, јун, јул, август, септембар, октобар, новембар и децембар који сада тече и у којем ми дан Рођења Христовог празнујемо.

Да бих вам све ово што сам до сад навео још јаснијим учинио, све ћу кратко вашој љубави представити. Једном је – рекли смо – годишње и то један првосвештеник у светињу над светињама улазио.

А када се то чинило?

У септембру месецу. Тада је Захарија ушао у светињу над светињама; тада и благу вест о зачећу Јовановом чуо, и кад је отуд изашао жена му је зачала.

Од септембра тј. од зачећа Јелисаветина са Јованом одбројавајући шест месеци, дакле у марту је зачала Марија. А кад поново од априла девет месеци набројимо доћи ћемо до месеца у ком се Господ наш Исус Христос родио.

Пошто сам вам све у вези овога дана јасно изложио говорићу још о једној ствари, најважнија места препустићу општем Учитељу свих, па ћу беседу завршити.

Будући да се многи међу незнабошцима, чувши да се Бог телесно родио, подсмевају и то поричу чиме многе просте људе узнемиравају и збуњују, нужно је да и против њих свој глас подигнемо, и онима који се збуњују не дозволимо да се изнемиравају препиркама тих безумних људи, нити пак подсмехом неверних да се збуњују. Јер често се и мала деца смеју кад ми о нечем важном разговарамо и, када радимо нешто што је нужно, па и опет смех тај не доказује подлост исмејаваних ствари, но безумље оних који се смеју. А то се исто и о незнабошцима може рећи када они готово безумније од деце поступају и дела која су страха и великог удивљења достојна оповргавају, док насупротив томе дела уистину подсмеха достојна поштују и одобравају. Но и поред свега, наука наша, иако од њих и исмевана, достојна поштовања остаје и њиховим исмевањем баш никакву штету не трпи, њихова пак наука, ма и како оправдавана, безобразлук свој не може сакрити.

Та зар није већ крајње безумље и то што они идући к своме паду, своје богове у камење, дрвеће и подле кумире претворише и пошто их у те предмете као у какав затвор закључаше, тога се не стиде, но и даље то раде и бране своје поступке, кривећи нас зато што говоримо да је Бог пошто је за себи Духом Светим живи храм саградио и њиме васељени добро чини.

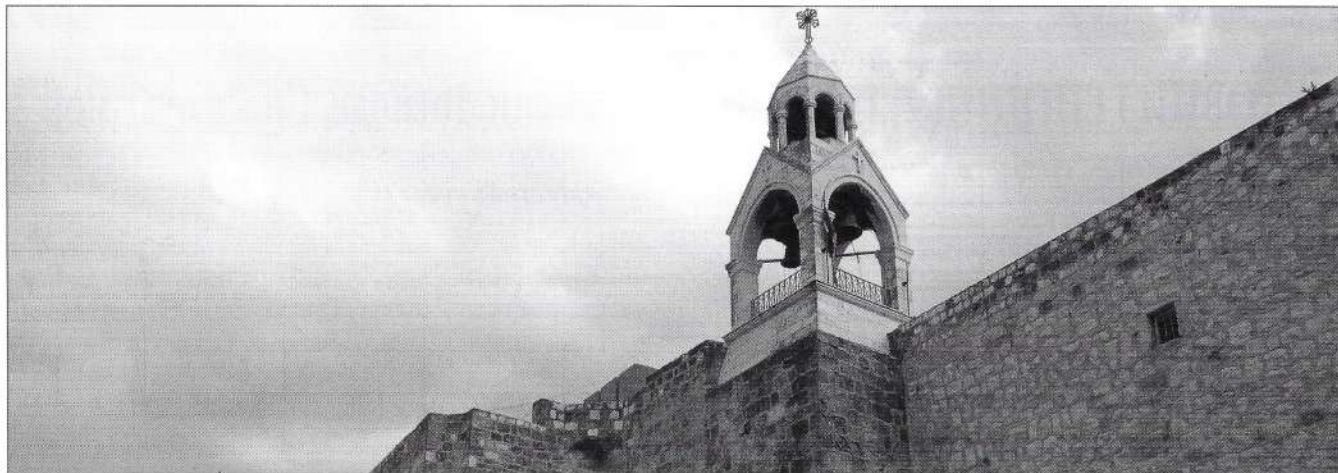
А да ли се може оваква наша вера оспорава-

ти? Јер ако је неприлично да Бог у човечје тело уђе, много је неприличније да у камен и дрво уђе, утолико више што је дрво далеко мање бредно од човека, осим ако они не верују да је наша, људска природа од тих ствари, које ни осећања немају, гора.

Они се осмељују да суштину Божију и у животиње и у псе, а многи јеретици и у нешто што је и од ових бешчасније, ставе. Ми пак ништа слично не проповедамо, а тако нешто нећемо ни да слушамо, већ учимо да је Христос тело чисто, свето и непорочно и ни једном греху подложно из девојачке утробе примио и тиме своју творевину спасао. И не ужасавају се нити се стиде незнабошци а са њима ни они који се у злочасти манихејској налазе, кад суштину Божију у псе и мајмуне и у друге звери уводе, јер мудрују да душе животиња од суштине Божанске произилазе, већ тврде да ми проповедамо нешто што је за Бога неприлично иако ми о тако нечему и не помишљамо, већ тврдимо да је за Божанство прилично да дошавши рођењем творевину своју спасе.

Шта чиниш ти, човече! Кажи ми, кад мудрујеш да су душе и човекоубица и врача од суштине Божије, а с друге стране се осмељујеш да осушујеш нас који ништа томе слично не прихватамо, нити слушамо кад неко тако нешто говори, већ нешто тако осућујемо тврдећи да је Бог пошто је свети храм за себе саградио, кроз њега небесни живот у наш пренео.

Та како нисте онда и безбројних смрти достојни за оно чиме нас прекоревате и за ваше бешчасије којим не прекидате обешчашћивање? Јер ако је по вашем мишљењу неприлично да Бог у чистом и непорочном телу живи, много је неприличније да се Он у телу врача, онога који гробове раскопава, разбојника па и мајмуна и пса усели, него у ово свето и пречисто тело које је сада са десне стране Оца. А каква увреда нашем Богу може бити нанесена оваквим мишљењем и какво оскрнављење? Ако сунце ово које има тело чулно, трулежно, па и промени подложно (па нека се и по хиљаду пута незнабошци и манихејци кад ово чују у јарости својој гусе) а и не само сунце, но и земља и море и све видљиве ствари пропадљивости су подложне као што Павле то потврђује говорећи: “Јер се твар покори таштини, не од своје воље, него због онога који је покори, са надом” (Рим. 8, 20). А да и разјасни шта је то “покорити се таштини” додаде и ово: “Да ће се и сама твар ослободити од робовања пропадљивости на слободу славе деце Божије” (Рим. 8, 21) а овим није речено ништа друго него да је свака твар пролазна и пропадљива, јер пропадљивости служити није ништа друго него пропадљив бити. Ако, кажем, сунце као пропадљиво тело своје зраке свуда расипа, па када се и ђубрета и блата и сличних ствари дотакне, ни мало се не каља, но чисте своје зраке у себе, пошто је светлост својом сва тела, која су је примила, озарила, натраг скупља, и то тако да се ништа од смрада и бешчашћа тих ствари за њих није прилепила, толико је мање Сунце Прав-

де, бесплатних сила Господ, оскрнављен, зато што је плот нашу на себе примио, а њу саму најчистијом и најсветијом учинио!

О свему овоме размишљајући и сећајући се речи: "И ходићу међу вама, и бићу вам Бог" (3. Мој. 26, 12) као и онога што је Павле рекао: "Не знате ли да сте храм Божији и да Дух Божији обитава у вама?" (1. Кор. 3, 16), злочестивцима бестидна уста затварамо када с њима разговарамо, па веселећи се толиком богатству, прослављајмо оваплоћеног Бога за тако велику снисходљивост његову приносећи му по могућностима својим достојну част и благодарност. И пошто Он никакву другу благодарност од нас не очекује осим спасења наших душа а то значи да добродетелно живимо, а то треба да чинимо да не би неблагодарни према Благодатељу нашем остали, по силама приносимо му веру, љубав, наду, целомудрије, давање милостиње и гостољубље. А сада ћу вам напоменути оно за шта сам вас раније молио.

А шта је то?

Кад страшној и Божанственој Трпези и тајанственој Жртви приступате, онда то са страхом и трепетом чините, са чистом савешћу, постом и молитвом без гунђања и без да један другог гурамо или да ногама с нестрпљењем тупкате, јер је то знак крајњег безумља и не малог презрења, јер такве, који тако поступају, велика мука и казна очекују.

Та помисли човече! Каквој се жртви приближаваш и каквој трпези приступаш, а опомени се и тога да се ти, као земља и пепео, крвљу и телом Христовим причешћујеш. Ти би, када би те један земаљски цар на гозбу звао с поштовањем за столом седео и постављена јела часно и тихо јео, а кад те Бог својој трпези позива и свога Сина поставља, око које анђелске силе са страхом и трепетом стоје, херувими лица своја покривају а серафими с величанственим: "свет, свет, свет Господ" узвикују, ти вичеш и гунђаш? Зар не знаш да је нужно да се у то време при духовној чистоти и душевна тишина тражи?

Највећи мир и тишина овде су потребни, а не гунђање, гнев и гурање, јер све ово каља душу која приступа Светињи. А како би нам се могло опростити, када осим многих греха и у време самог приступања Светом Причешћу нећемо да се ослободимо таквих животињских навика. Од ових тајни

ништа корисније не може бити за нас, па шта нас онда тако поробљава да једва чекамо да оно што је духовно оставимо и за телесним пожуримо. Немојмо нипошто, молим вас, гнев Божији на себе навлачити, јер ово што је на Трпезу постављено, то је целебни лек за све наше изопачености, неоскудевајуће богатство и путеводитељ к Царству Небеском. Зато са страхом, благодарношћу, скрушеношћу и са признавањем својих грехова, са сузама и плачем над својим пороцима, усрдну молитву Богу приносећи, приступајмо. И пошто би се тиме очистили Небеском Царству би се приближили, зато приступајмо тихо и са пристојношћу. Када непорочну и свету жртву примамо, љубимо је, очима грлимо и срцем успламтимо да нам скуп наш не би на суд и осуду, но на душевно умудрење, на љубав, добродетел, и на помирење с Богом као и темељ ненарушивог мира и других безбројних блага био, а тако ћемо и себи самима светост прибавити и ближњима на спасење бити.

Ја често о овоме говорим, али нећу престати да и у будуће о томе говорим. Јер каква вам је корист, ако се узалуд окупљамо а ничему корисноме не привикавамо. А и нама каква би корист била, ако би вам увек беседом нашом угађали?

Кратко је ово време, љубљени! Отрезнимо се и будимо бодри! Пробудимо се и марљиву ревност према свему показујмо и у свему будимо благочестиви. Па било да треба реч Божију да слушамо, било да тајнама треба да приступимо, или нешто друго да учинимо, свагда то са страхом и трепетом чинимо да не би за нерад наш клетву на себе навукли оним што је речено: "Проклет био ко немарно ради дјело Господње" (Јерем.....), пошто гунђање и гнев овој жртви сметају а занемаривање њено, Богу је мрско по оној апостолској речи: "Ако ко разара храм Божији, разориће њега Бог" (1. Кор. 3, 17).

Немојмо дакле уместо опроштаја, Бога срдити, но марљивост и поредак чувајући и безметежну душу имајући, с молитвом и са скрушеним срцем приступајмо, да бисмо владику нашег Исуса Христа умилиствовали и да нам да обећана блага ради благодати и човекољубља самога Господа нашега Исуса Христа с којим Оцу заједно са Светим Духом слава, држава, част, сада и свагда и у веке векова, Амин. □

ДУХОВНИ ГЕНОЦИД - „Похитај у помоћ мени, Господе, Спаситељу мој!”

Преглед порушених, оштећених и обесвећених црква, манастира и других црквених објеката у рату 1991–1995 (1997)

Горањокарловачка епархија обухвата најзападније српске просторе: Банију, Кордун, Лику и Крбаву, Горски Котар, затим, северну Хрватску и Истру. Свој назив је добила по Карловцу, граду у којем је седиште Горањокарловачке епархије. Ове просторе Срби насељавају још од XV, а нарочито првих деценија XVI века. Главна станишта су им Жумберак и Бела Крајина, а потом насељавају просторе око Гомирја и Горски Котар. У време турске управе средњом Ликом (1528–1699), на личке врлети долазе Срби из Далмације, а Крбаву насељава српски живаљ из Босне. Многи од њих прелазе одавде на аустријску територију, односно на просторе Војне крајине.

Током XVI века, духовни на-

дзор над православним Србима овог подручја врше дабробосански митрополити. Једно време седиште ове митрополије је у манастиру Рмњу, на босанско-далматинско-личкој тремећи. Када су крајем XVII века ослобођени делови Лике, Баније и Крбаве, који су до тада били под турском влашћу, основана је за ове крајеве 1695. године посебна Карловачко-зринопољска епархија. Први архијереј ове епархије био је избегли дабробосански митрополит Атанасије Љубојевић (1696–1712).

Карловачко-зринопољско владичанство подељено је 1713. године на две епархије: Карловачко-сењско-приморску и Костајничко-зринопољску. Данило Љуботина, епископ карловачко-сенско-приморски, основао је

епископску резиденцију у Плашком. Током XVIII века, подручја која су била под аустријском влашћу потпадала су под управу марчанских епископа.

Сталну опасност за православне Србе на простору Карловачке епархије представљао је римокатолички прозелитизам и насилно унијаћење. Сведочанство те верске агресивности је и судбина српског народа у Жумберку, који је насилно унијаћен у XVII и XVIII веку. У тој неравноправној борби са Римокатоличком црквом, иза које је стајао и Бечки двор и војска, губитак Жумберка био је неминован. Поред тога, војне власти су, на препоруку римокатоличких прелата, изгнале православно свештенство и забраниле приступ у те крајеве

српском владици. Да би се српски народ сачувао у вери својих отаца и светосавском духу, епископ Павле Ненадовић (1744–1749), касније митрополит карловачки, оснива „централно училиште“ у Плашком за школовање свештеничког подмлатка. Једна слична школа устројена је, такође залагањем овог угледног епископа, у Залужницама код Врховина. Владика Данило Јакшић (1751–1771), архијереј велике пастирске ревности и светог живота, такође је доста радио на просвећивању српске младежи. Његовим трудом отворена је школа у Метку.

У историјском низу карловачких епископа помињу се: Атанасије Љубојевић (1688–1712), Данило Љуботина (1713–1739), Павле Ненадовић (1744–1749), Данило Јакшић (1751–1771), Јосиф Стојановић (1771–1774), Петар Петровић (1774–1784), Јован Јовановић (1784–1786), Генадије Димовић (1786–1796), Стефан Авакумовић (1798–1801), Петар Петровић Видак (1801–1806), Мојсије Мијоковић (1807–1823), Лукијан Мушицки (1828–1837), Евгеније Јовановић (1839–1854), Сергије Каћански (1858–1859), Петар Јовановић (1859–1864), Лукијан Николајевић (1865–1872), Теофан Живковић (1874–1890), Михаило Грујић (1891–1914), Иларион Зеремски (1920–1931), Максимилијан Хајдин (1932–1936), Сава Трлајић (1938–1941), Никанор Илић (1947–1951) и Симеон Злоковић (1951–1990). Садашњи горњокарловачки епископ је Никанор (Богуновић).

У Другом светском рату мученички је пострадао и горњокарловачки епископ Сава Трлајић. Владика Сава је ухапшен 13. јуна 1941. године, заједно са тринаест угледних Срба, и тројицом српских свештеника. Сви су они били заточени у штали усташког логорника Томљеновића, где су мучени на разне начине. За време батинања, са грамофона је пуштана плоча „Јелици во Христа крестисте сја...“ Одатле су теретним возом отпремљени 20. јуна за Госпић. Пре поласка, владици Сави је дозвољено да се опрости са мајком,

осамдесетогодишњом старицом, али је то морао учинити везаних руку и окованих ногу. Средином августа 1941. године, епископ Сава Трлајић одведен је на Велебит, где је, са бројним Србима, бачен у јаму Јадовно.

Током Другог светског рата Горњокарловачка епархија је доживела незапамћени духовни геноцид: уништено је 116 српских цркава, а 39 их је знатно оштећено. Срушене су две капеле и 84 парохијска дома, односно црквена објекта (53 је минирано, а 31 је спаљен). Исту судбину доживеле су и црквене библиотеке и архиве: 154 архивске целине су уништене, а 13 је опљачкано. Од 171 црквено-општинске и манастирске библиотеке, 154 је уништено, а 17 опљачкано.

Та похара српских светиња на простору Горњокарловачке епархије настављена је и после рата. Преостале богомоље, углавном оштећене и демолиране, рушене су по строгој наредби „народне власти“. Тако је „Народни одбор општине Удбина“ упутио 22. марта 1960. године Српској православној цркви, односно Епархији горњокарловачкој, званичан допис у којем се, поред осталог, каже: „Наш је Народни одбор општине на својој сједници од 14. јула 1957. год., а на темељу законских овлашћења, донио одлуку о рушењу зидина од у рату попаљених или на други начин разрушених зграда... У вези с тим, а будући да се на подручју општине налази још неколико зидина од попаљених православних цркава (Јошан, Мекињар, Сврачково Село, Мутилић, и др.), обратили смо се лично код Ваше Епархије у Карловцу са захтјевом да се ове зидине већ једном након 15 година од свршеног II св. рата уклоне, односно сруше... У колико Ви не подумете мјере, овај ће Народни одбор бити присиљен то учинити сам и срушити те зидине на терет наслова“, каже се у одлуци коју је потписао Богдан Кораћ.

На ову недаћу, надовезао се рат 1991–1995, и тако је настављен и потврђен континуитет духовног геноцида над српским цр-

квеним споменицима на просторима Горњокарловачке епархије. У рату од 1991. до 1993. године, на подручју ове епархије порушено је 5, а оштећено 18 српских цркава. Три парохијска дома су минирани, а седам је оштећено. Порушено је и пет гробаља. Саборну цркву Светог Николе, грађену од 1785. до 1787. године, минирале су усташе на српско-православни Божић 1992. године Храм Светог Спиридона у Петрињи, из 1787. године, срушиле су усташе на самом почетку Другог светског рата. Нова црква је подигнута 1976. године. У овом рату, храм су минирали хрватски националисти неколико пута, да би га потом, 12. августа 1991. године, сравнили са земљом. Владичански двор у Карловцу је гранатиран, опљачкан и демолиран, у суботу 25. децембра 1993. године, на дан римокатоличког Божића; у 04,18 часова, седиште Епархије горњокарловачке је минирано и уништено. У згради Владичанског двора била је смештена ризница Горњокарловачке епархије, архив и библиотека.

После хрватске агресије на Републику Српску Крајину, августа 1995. године, српски народ је прогнан са ове древне епархије (знатан део је страдао), а његове светиње оскрнављене, оштећене или уништене. Спаљена је стара црква-брвнара (XVIII век) у Бузети код Глине, јединствени споменик црквеног градитељства. На подручју ове епархије током рата 1991–1995. године, уништено је 11, а оштећено 45 цркава. Страдало је и 8 парохијских домова и других црквених објеката, а 14 је знатно оштећено. Нажалост, велики број храмова и других црквених објеката, због изгона Срба са овог подручја, напуштен је и препуштен зубу времена.

Карловац - *Саборна црква Светог Николе* – грађена у времену 1758–1787. године. Иконостас сликао Арса Теодоровић, а зидне декорације извео Драгутин Инкиостри Медењак. Претворена у магацин опљачканих српских и јеврејских ствари (1941–1945). У два наврата страдала: у току ратних операција 1991. године, и ми-

нирана ван ратних операција на Божић 1992. године. „Ушли смо у остатке храма са јужне стране, пошто је припрага разорена, а хорска ограда пала је и закрчила улаз са западне стране Олтарска апсида је потпуно разорена и пала је према парапету иконостаса; кров је до половине храма вертикално пао у наос; испред греде на средини вири велики полијелеј, дио свода, стропа стоји... Зидови су изнутра раширени према вани. Склони су паду; у цркви је све уништено.“ (Извештај од 2. септембра 1992. године.) Црква срушена до темеља између 22. и 25. децембра 1993. године.

Зграда Епископије подигнут 1882. године – у згради Епархије чувана велика збирка портре-

та горњокарловачких епископа. Епархијска ризница: од 1985. године, у згради Епископије чуване су црквено-уметничке драгоцености (иконе, књиге, богослужбени предмети) који су, за време Другог светског рата, усташе опљачкале из парохијских и манастирских цркава Горњокарловачке епархије, а које су враћене Српској православној цркви тек 1985. године. Зграда проваљена, опљачкана и срушена. „Дана 25. децембра 1993. године ујутру у 04,10 часова, после дочека римокатоличког Божића, у згради – седиште Епархије – одјекнула је јака експлозија. Седиште Епархије горњокарловачке је срушено.“

Блатуша - Црква Светог Николе из 1930. године, проваљена и

изнутра демолирана. (Извештај Мбр. 98/97 од 16. априла 1997. г.)

Блиња (намесништво Глинско) - Црква Светог пророка Илије – подигнута 1873. године, обновљена 1991. године. Од детонација усташких граната попуцала сва стакла на храму у октобру 1991. године. Десно крило улазних врата срушено. (Извештај Владе Републике Хрватске, Министарства унутрашњих послова, Загреб 1. април 1996. године.)

Брђани - Црква Светог Георгија – подигнута 1888. Цркву до темеља срушиле усташе 1941. године. Мала црква од дрвета саграђена 1946. Нова црква у изградњи. „У рату 1991–1992. године на малој цркви у ентеријеру отпао малтер од детонација, а на новој цркви у изградњи оштећена је купола и покров. Парохијских дом у рату 1991–1992. године оштећен од граната и детонација.“ (Извештај од 6. марта 1993. године.)

Брлог - Црква Светог Саве – саграђена 1740. године. Споменик културе. Инвентар уништен 1995. (Извештај према монографији Рањена црква у Хрватској, Загреб 1996, стр. 416.) У потпуности изнутра запаљена и оштећена (Извештај Мбр. 69/97 од 14. марта 1997. године).

Бувача - Црква светих апостола Петра и Павла – подигнута 1800. године. Оштећена (1941–1945). После Другог светског рата поправљена. „У рату 1991. године поразбијани су прозори и оштећен кров од граната и детонација“ (Извештај од 6. марта 1993. године). Црква отворена и потпуно демолирана, све уништено. Звона стоје (Извештај Мбр. 98/97, од 16. априла 1997. године).

Бузета - Црква Св. пророка Илије – подигнута 1740. године. Најстарија црква брвнара на Банији. Пре рата (1991) започета обнова која, због рата, није довршена. Иконе са иконостаса скинуте због конзервације, али нису однете. Цркву запалила муслиманска војска августа 1995. године. Све изгорело: иконе, богослужбени предмети, црквене и матичне књиге. Парохијски дом запалила муслиманска војска августа 1995.

Велика Попина (код Грачаца) - Црква Светог Илије по не-провереним подацима срушена (1991-1995).

Вељун - Црква (капела) Преображења Господњег у привременој резиденцији горњокарловачког епископа проваљена и опљачкана од стране Хрвата августа 1995. године. Део иконостаса је ишчупан из зида и бачен на средину капеле (Извештај Мбр. 98/97, од 16. априла 1997. године). Резиденција (привремена) епископа горњокарловачког проваљена, опљачкана и демолирана од стране Хрвата августа 1995. године. На сеоском гробљу полупани споменици писани ћирилицом (око 8 споменика). Село опљачкано и делимично спаљено. Вељунска парохија 1995. године имала 450 домова, а сада ту живи 75 душа (Извештај Мбр. 98/97, од 16. априла 1997. године).

Влаховић - Црква Светог пророка Илије - подигнута у XVI-II веку. Проваљена и опљачкана од Хрвата августа 1995. године.

Главаце - Црква Свете Петке - подигнута 1784. године. Оштећена у Другом светском рату. После рата је обновљена. „У јесен 1991. године, док су тим дијелом владале снаге Збора Народне гарде и Министарство унутрашњих послова Хрватске, црква је оштећена.“ (Извештај од 6. марта 1993. године)

Глина - Црква Рођења Пресвете Богородице - подигнута средином XVIII века. Неколико пута обнављана током XIX века. Порушена од хрватских усташа 1941. године. После рата подигнута нова. Гранатирана (погођена десна певница), потом опљачкана и демолирана од стране Хрвата августа 1995. Парохијски дом проваљен и опљачкан августа 1995. године. На њему разбијена спомен-плоча.

Глинска Пољана - Црква Вазнесења Господњег - подигнута 1806. године. Претворена у римокатоличку, а православни живаљ тога краја насилно преврен (1941-1945). Том приликом црквене архиве и богослужбене књиге спаљене. После Другог светског рата црква је враћена

Српској православној цркви. Минирана са свим црквено-уметничким драгоценостима, између 8. и 9. октобра 1991. године. Уништена до темеља. Парохијски дом срушен до темеља (1991).

Горње Дубраве (код Огулина) - Црква Свете Петке оштећена од хрватске војске 1992. године. Пушчаним мецима покидан громобран, оштећен крст, јабука и кров на торњу. Пуцано у унутрашњост. Разбијена западна врата и прозори. Гробље оскрнављено.

Горњи Срад - Црква Светог кнеза Лазара из 1932. године покрадена и девастирана. (Извештај Мбр. 98/97, од 16. априла 1997. године).

Госпић - Црква Светог Георгија - подигнута 1785. године. Спаљена од усташа (1941-1945). Иконостас уништен. Иконе, црквени мобилијар, богослужбени предмети и књиге такође уништени. Усташе у храму убиле велики број Срба. На истом месту подигнута 1964. године нова црква. Порушена, а сав црквени инвентар уништен (1991-1993). Парохијски дом порушен (1991-1993).

Двор на Уни - Црква Светог великомученика Георгија. Црква проваљена (1991-1995). Парохијски дом тешко оштећен, разрушен августа 1995. године.

Доњи Будачки - Црква Светих апостола Петра и Павла - за време Другог светског рата спаљена; нови храм саграђен 1963. године; проваљена и опљачкана од Хрвата 1995. године. Парохијски дом проваљен и опљачкан од Хрвата 1995. године.

Драготина (код Глине) - Црква Успења Пресвете Богородице - спаљена у Другом светском рату; обновљена 1988. године. Проваљена августа 1995. године.

Дубица - Црква Силаска Светога Духа - подигнута 1805. године. Срушена од стране усташа (1941-1945). Подигнута нова црква 1972. године. Оштећена (1991-1993); проваљена, а инвентар оштећен (Извештај бр. 178/97, од 9. јуна 1977. године). Парохијски дом демолиран (1991-1993); оштећен у већој мери, као и инвентар са преосталом архивом

и библиотеком (Извештај Бр. 178/97, од 9. јуна 1997. године).

Живаја - Црква Светог пророка Илије - подигнута 1885. године, порушена 1941. Започета обнова 1989. године. „Звоник цркве срушен, а звоно се и даље налази на рушевини звоника. Сама црква је затворена и закључана са северне стране, док су врата са источне отворена и оштећена. У олтарском делу цркве разбацане су иконе, богослужбене књиге и одежде. На иконостасу се налази већи број неоштећених икона. Прозорска стакла су разбијена. У унутрашњости цркве налази се грађевински материјал, намењен за њено реновирање.“ (Извештај Владе Републике Хрватске, Министарства унутрашњих послова, Загреб 1. април 1996. године). Према извештају од 24. 09. 1997. године, црква је минирана.

Јошавица - Црква Светог великомученика Георгија - подигнута 1777. године. Оштећена у Другом светском рату. Обновљена 1963. године. Црква погођена гранатом, а украдене иконе са иконостаса 1996. године.

Коларић - Црква Вазнесења Господњег (стара црква) - подигнута 1804. године, у Другом светском рату спаљена заједно са 90 душа. У близини подигнута нова црква 1969. године, посвећена Вазнесењу Господњем; проваљена и девастирана. У цркву убачена марта 1997. експлозивна направа; од бачене бомбе сва стакла попуцала, оштећене све иконе на иконостасу и по зиду, а у цркви све испретурано и поломљено (Извештај Мбр. 98/97, од 16. априла 1997. године).

Комоговина - Црква Преображења Господњег - подигнута 1688. године. Оштећена у Другом светском рату (није обнављана). Црква настрадала у ратним операцијама 1991. и 1994. године, оштећен звоник и звоно. На звонику су видљива оштећења, за која се претпоставља да потичу из ранијег времена, јер око цркве нема остатака грађевинског материјала који би указали на то да је звоник оштећен током или након ратне операције „Олуја“ (Изве-

штај Владе Републике Хрватске, Министарства унутрашњих послова, Загреб. 1. април 1996. године).

Косињ - Црква Светог Николаја – саграђена 1873. године, проваљена, обесвећена, опљачкана и демолирана (Извештај Мбр. 69/97, од 14. марта 1997. године).

Костајница - Црква Светих архангела Михаила и Гаврила. Катедрална црква старе Костајничке епархије подигнута 1743. године. Иконостас сликао украјински иконописац Василије Романович 1759. Цркву потпуно срушиле усташе 1941. године. Нова црква, у којој се налази део икона са старог иконостаса подигнута 1972. године. Оштећена пушчаним зрнима (1991–1993) и детонацијама приликом минирања моста на Уни у јесен 1995. године; проваљена а инвентар делом уништен (Извештај Бр. 178/97, од 9. јуна 1997. године). Украдене мошти Светог Теодора Комоговинског. Парохијски дом демолиран и опљачкан (1991–1993). (Извештај Бр. 178/97, од 9. јуна 1997. године).

Кукурузари - Црква Успења Пресвете Богородице – подигнута 1838. године. Минирана 1945. од усташа. Још увек се обнавља. „Прегледом храма видљиво је да је неоштећен, изузев улазних врата која су срушена. У самој цркви нема сакралних предмета, осим посложеног грађевинског материјала, што упућује на чињеницу да је црква, од раније, била у фази реновирања.“ (Извештај Владе Републике Хрватске, Министарства унутрашњих послова, Загреб, 1. април 1996. године.)

Личко Петрово Село - Црква Св. ап. Петра и Павла из 1892. године. Спаљена 1941, обновљена 1973. године. Црква је цела али унутрашњост девастирана, украдене две иконе са тренова, нема Јеванђеља ни антиминоса; још стоје звона и иконостас. Село делимично спаљено и опљачкано (Извештај Мбр. 98/97, од 16. априла 1997. године).

Мајске Пољане - Црква Васкрсења Христовог – брвнара подигнута 1820. г. Незнатно демолирана унутрашњост августа 1995. г.

Медак - Црква Рођења Светог Јована Претече – подигнута 1724, обновљена 1880. године. Страдала од усташа у Другом светском рату; касније обновљена. Гранатирана и опљачкана од хрватске војске 1995. године.

Меминска (код Костајнице) - Парохијски дом демолиран и опљачкан августа 1995. године.

Меченчани - Црква Покрова Пресвете Богородице – подигнута 1877. године. „Црква је неоштећена, улазна врата су откључана, прозори затворени. Олтарски простор је такође неоштећен. Затечене ствари: иконе, богослужбене књиге и одежде, су делимично оштећени услед старости и неодржавања.“ (Извештај Владе Републике Хрватске, Министарства унутрашњих послова, Загреб 1. април 1996. године.)

Муњава (Јосипдол) - Црква Светих архангела Михаила и Гаврила – подигнута 1838. године. Срушена од усташа у Другом светском рату; касније обновљена. Проваљена 1991. године, и оштећена (1991–1993).

Обљај - Црква Вазнесења Господњег подигнута 1873; обновљена 1982. године. Црква стоји цела, а унутрашњост празна – опљачкана (Извештај од 17. 10. 1996. године).

Огулин - Црква Светог Георгија – подигнута 1867. године. Оштећена (1941–1945). Обновљена 1976. године. „Црква је проваљена са јужне стране, врата су поломљена, здробљена у комаде. Када се уђе у цркву има се осјећај да је бачена бомба. Небо је распарано и разбацано по наосу. Литије су такође распаране и разбацане по цјелој цркви. Разбацане су и свијеће, кандила и књиге, пијесак из свијећњака и уље, све је измјешано, по поду чини једну цијелину. Више прозора на цркви је разбијено, познају се и рупе од шрапнела. Иконостас није уништен и има незнатна оштећења“ (Извештај од 1. септембра 1992. године). Крајем 1992. године црква опљачкана. Према непровереним подацима опљачкан иконостас у времену 1993–1995. године. Парохијски дом опљачкан и пору-

шен (1991–1995) (Извештај Мбр. 98/97, од 16. априла 1997. године).

Оточац - Црква Светог Георгија – подигнута 1863. године. Из тог времена је иконостас и остали црквени мобилијар. Црква оштећена у току ратних операција (1991–1993). Парохијски дом порушен (1991–1993).

Перој - Црква Светог Спиридона – подигнута 1787. године. Оштећена унутрашњост ручном бомбом 1992. године.

Петриња - Црква Светог Спиридона – подигнута 1785. године. Иконостас сликао Михајло Поповић из Оравице око 1815. године. Зидно сликарство извео Драгутин Инкиостри Медењак. Почетком Другог светског рата црква до темеља срушена по налогу „Усташког стана“. Уништена дрворезбарија иконостаса и црквено-уметничке драгоцености. Подигнута нова црква 1976. године. Намерно минирања и до темеља срушена ван ратних операција, 12. августа 1991. године. На темељима порушене цркве започета градња новог храма, чији су темељи освећени 1994. Зидови висине два метра Хрвати срушили булдожером априла 1997. године (Извештај Бр. 178/97, од 9. јуна 1997. године). Парохијски дом демолиран (1991–1993). У парохијском дому устројена капела 1992. године. Гранатирана од хрватске војске августа 1995. године. Том приликом рањен и надлежни свештеник.

Црква Светог Николе (на гробљу) – подигнута 1878. године. Фасада оштећена мецима (1991–1993).

Плашки - Црква Ваведења Пресвете Богородице. Саборна црква проваљена, демолирана (1991–1995). Парохијски дом спаљен (1991–1995).

Примишље (код Слуња) - Црква Сошествија Светога Духа – из 1807. године, спаљена у Другом светском рату, срушена 1958, отпочета обнова 1994. године. У саставу парохије су места: Примишље, Горње Примишље, Доње Примишље, Тржић Примишљански. Села Тржић и Примишље потпуно порушена и спаљена; у

Примишљу са црквишта покраден грађевински материјал припремљен за изградњу цркве (Извештај Мбр. 98/97, од 16. априла 1997. године).

Пула - Црква Светог Николе – подигнута у VI веку. Демолирана (1941–1945). Обновљена 1963. године. Проваљена и опљачкана крајем марта 1990. године, Украдено 14 италио-критских икона из XVI века; однесен путир од позлаћеног сребра и неке вредне богослужбене књиге. Током 1992. године црква каменована.

Радовица - Црква Преображења Господњег – подигнута 1857. године. Уништена (1941–1945). На истом месту саграђена 1976. године нова црква мањих димензија и посвећена Покрову Пресвете Богородице. Црква оштећена грапатима и снажним детонацијама (1991–1993), потом опљачкана (1991–1995). Парохијски дом проваљен и опљачкан (1991–1995).

Ријека - Црква Светог Георгија (на Сушаку) – подигнута 1939. године. Проваљена и демолирана 1992. године.

Рујевац - Црква Преображења Господњег подигнута 1885; сав инвентар уништен 1941. Обновљена 1970–1972. године. Црква проваљена и делом опљачкана, а отвори на звонику без стакла (Извештај од 17. 10. 1996. године).

Садиловац - Црква Рођења Пресвете Богородице – подигнута 1826. године. Дана 31. јула 1942. усташе су спалиле цркву заједно са великим бројем српског месног становништва (од новорођенчади до старца). Обновљена 1989. године, а под њеним патосом похрањени су посмртни остаци 463 особе пострадале у овој цркви 31. јула 1942. године. Црква знатно оштећена – прозори поразбијани, кров оштећен а улазна врата разбијена. Унутрашњост девастирана, све је разбијено и побацано по цркви. У цркви још стоји иконостас, звона и мермерне плоче на којима пишу имена страдалих у цркви. Тронови развучени и поломљени, а било је покушаја да се икона Светог Саве са трона спали, али је остала нагорела. Село потпуно спаљено. Плоча о изграњи

храма оштећена мецима, а један споменик иза цркве писан ћирилицом разбијен (Извештај Мбр. 98/97, од 16. априла 1997. године).

Селиште - Црква Светог архангела Михаила (на гробљу) – подигнута у XIX веку. Страдала у Другом светском рату. После рата обновљена. Проваљена и опљачкана од Хрвата августа 1995. године.

Слабиња - Црква Свете Петке саграђена 1828. године; порушена у Другом светском рату (1941–1945). Седамдесетих година почета обнова. Црква без крова, остали само зидови (Извештај од 24. 09. 1996. године).

Слана - Црква порушена током јесени 1991. године (Према монографији Рањена црква у Хрватској, Загреб 1996, стр. 424).

Слуњ - Црква Светог архангела Михаила – саграђена крајем XIX века. За време Другог светског рата претворена у римокатоличку, а крајем рата спаљена. Обновљена 1967. године. „У јесен 1991. године, док су Слуњем владале снаге Збора Народне гарде и Министарства унутрашњих послова Хрватске, црква оштећена (фасада, кров, стакла и столарија).“ (Извештај од 6. марта 1993. године.) Црква потом демолирана (1991–1995). Парохијски дом проваљен и демолиран (1991–1993). Усељен 1995. године.

Смиљан - Црква Светих апостола Петра и Павла. Црква срушена од усташа 1941. године. После Другог светског рата обновљена. Поред цркве налази се парохијски дом – Теслина родна кућа претворена у спомен-музеј. У њој су биле иконе, етнографски предмети, намештај и библиотека, као и лични предмети Николе Тесле. Парохијски дом-музеј оскрнављен у јесен 1991. године од стране ХОС (специјалне хрватске полиције) (Извештај ЕЦММ Но. 1/94, 75).

Старо Село (код Оточца) - Црква Рођења Светог Јована Претече – подигнута 1740. године. Иконостас сликали иконографи Гомирске иконописне школе. Оштећена минама 1946. године. Црква генерално обновљена. Спа-

љена и потпуно уништена заједно са иконостасом и осталим црквеним мобилијаром (1991–1993). Српско православно гробље поред цркве преорано булдожерима и тенковима.

Топуско - Парохијски дом проваљен, демолиран и опљачкан у лето 1991. године.

Требиња - Црква Рођења Пресвете Богородице – из 1843. године, проваљена и девастирана. Парохијски дом опљачкан. Село делимично уништено и насељено Хрватима из Босне (Извештај Мбр. 98/97, од 16. априла 1997. године).

Цвијановић Брдо - Црква Светог Великомученика Георгија – из 1853. године, девастирана и покрадена. Иконостас стоји; једно звоно (мало) украдено. Село опљачкано и спаљено (Извештај Мбр. 98/97, од 16. априла 1997. године).

Швица (Понори код Оточца) - Црква Васкрсења Христовог – делимично покрадена (1991–1995). Парохијски дом спаљен 1991. године.

Шкаре - Црква Светог Николе – подигнута 1848. године. Цркву уништиле усташе. Претходно је демонтиран иконостас Гомирске иконописне школе и заједно са осталим црквено-уметничким драгоценостима депортован у Загреб (1941–1945). После Другог светског рата минирана. Обновљена 1978. године. Фасада цркве оштећена у току ратних операција (1991–1993).□

Напомена:
У селима Брлог,
Дренов Кланац,
Рапајин Кланац
и Тукљаци српска
православна гробља
су преорана.
Августа 1995. године
све цркве су
проваљене
и обесвећене.

ГЛАС ВАПИЈУЋЕГ У ПУСТИЊИ - Осврт на живу цркву у Македонији

Црква Христова, јесте онтолошка заједница те зато и превазилази сва искушења која је нападају, истјезавају, муче и тиште кроз историју, али поред тога она је и крстоваскрсна...

Није случајно што сам баш овај наслов дао другом делу текста, тј. мог осврта на Цркву у Македонији и Њено катакомбно стање. Човек као слободно биће од Бога створено, дакле боголико у свом битисању увек показује и ону своју другу страну, оно своје ништавило и некако уместо да се упути ка Творцу, он се удаљава од Њега, хитајући ка ономе што му није својствено, хитајући ка ономе што му није на корист и на крају хитајући ка ономе што му је пропаст, ономе што му је тама, што му је промашај. Ове речи су ми само биле увод, само неки од описних придева којима бих могао да опишем расколничку "јерархију", тј. оне који се играју цркве, тј. оне који се по свему Бога и не боје, за оне који се у неделима усавршавају, за оне који не виде, за оне који умиру, за оне који сами себи судбину пишу.

Велике светиње, велики манастири, као што су: Св. Наума Охридског, Св. Пентелејмон у Скопљу, манастир Матка у Скопљу, храм Св. Спаса, такође у Скопљу и други, данас уместо да служе као литургиска и места молитве, места где би се умножавало монаштво, одакле би се уздизала монашка молитва за цели свет, претворени су у хотеле. И данас уместо места утехе, места радости и места молитве, често наилазимо, уместо на монаха у раси, на полупијаног конобара. На питање: „Кад се служи „Литургија“? Добијамо одговор: „једном или можда ни једном“. Из дана у дан „Литургија“ се служи у све мањем броју храмова, верници свештенике у мантији виђају само у храму... Ово су само неки од примера, који јасно, случајном пролазнику упадају у око, на основу чега се може и јасно закључити да се тамо одвија једна театрална представа, но проблем је у томе што се она одвија већ око четрдесет и више година... На жалост у црквама тзв. МПЦ су се укорениле тама и осетљива празнина, које су се толико ушушкале и не дозвољавају ни трунку светлости. За благодат Светога Духа, нема места а самим тим, нема места ни за Спаситеља. Сваку пружену руку су одбацили и данас одбацују, сваки позив су игнорисали и данас игноришу...

Но ипак, није све тако црно. Као глас вапујућег у пустини, у своју благодатну заједницу, Господ позива заблудело стадо Своје, створења Своја, народ Свој, кроз Православну Охридску Архиепископију, њене епископе, њене свештенике, њене монахе. Један српски песник Миња Субота, испевао је једну јако лепу песмицу која гласи: „ Све што расте хтело би да расте, нека расте и треба да расте, све што цвета хтело би да цвета, нека цвета и треба да цвета...“ Но раст поред корова је како и по еванђелским причама знамо и дознајемо, тежак и мукотрпан. Тако и данас свој крстоваскрсни пут и подвиг иде и води Православна Охридска Архиепископија, јер зна да је после оваквог

пута чека наручије Бога Живога, зна да је за подвиг, зна да је за страдање, зна да је за сведочење, чека плата и тога ради и с Божијом помоћу подноси и трпи валове узбурканог мора. Данас се на много места служи Литургија, где се људи истински седињују с Господом, где постају Његови сутелесници и самим тим сведоче Њега и Његову Цркву у Македонији. Расколнички храмови постају све пустији и пустији а богослужбена места Православне Охридске Архиепископије, на радост све теснија и теснија. То нам јасно говори да је народу остало само једно, а то је повратак на прави и истински пут, пут вере, наде и љубави, тј. благодатни пут у Царство Небеско. И поред што јој се утњетава слобода и поред што се зверски прогања и поред тога што нема никаква права и поред тога што јој се клир малтретира у својој рођеној земљи, истинска и једина благодатна у Македонији, Православна Охридска Архиепископија живи и исповеда, живи и сведочи, оно што код расколника недостаје а то је живот у Богу и с Богом.

Служећи у храмовима, а можда боље да кажем обичним кућама, како бих у потпуности пренео атмосферу, за разлику од велелепних храмова који су под управом расколника, осетио сам исупуњеност, опет за разлику од цркава у којима сам наилазио само на вакум, тј. место одсуства уместо присуства славе и причасности Божије.

Заједница верних сабраних око канонске јерархије у Македонији, у многоме је превазишла онај расколнички менталитет и традиционалност, причешћујући се истинским Телом и Крвљу, баш по оној: Чашу коју ја пијем, испићете – крштењем којим се ја крстим крстите се. Не могу да будем једностран а да не поменем и то да сам у појединим манастирима био и срдечно дочекан, но након тога остаје једна нејасноћа да ли то бива од срца или не.

Ових дана смо сведоци и поновног хапшења Његовог Блаженства архиепископа охридског г. Јована, што је потврда и само понављање првих векова, и времена када је црква страдала и била гоњена, тако исто и данас. Црква Христова, јесте онтолошка заједница те зато и превазилази сва искушења која је нападају, истјезавају, муче и тиште кроз историју али поред тога она је и крстоваскрсна, што ће по узору и примјеру на самог Господа рећи да увек после страдања долази и Васкрсење, али Васкрсење у сили и непобедивости.

Нама не преостаје ништа, до браћу помоћи, уз њих састрадавати, за њих се молити с њима заједничарити и њих обилазити. Тако да сви они који би се нашли на територији данашње Македоније, убеђен сам имају где служити имају где заједничарити, имају код кога гостољубље уживати, имају с ким браћа бити. □

МАТЕРИНСКА МОЛИТВА („Руски дом” бр. 9/2001)

Њена молитва била тако силна да јој је било дано да се ваплоти и замоли свештеника да исповеди и причести несрећног раба Божијег. Јер, тако је страшно умрети без покајања и причешћа.

“Материнска молитва са дна мора избавља”.

Ову пословицу сигурно знају сви. Но, верује ли бар већина да ово није празна лепоречивост, већ савршена истина потврђена кроз многе векове безбројним примерима.

Отац Павле, монах, испричао је случај који му се недавно догодио. Мене је овај догађај запрепастио. Зато ћу га испричати да би сви знали о чему се ради.

На улици, оцу Павлу пришла је непозната жена и замолила га да дође и исповеди њеног сина. Рекла је адресу.

Ја сам се врло журио — прича о. Павле и тога дана нисам успео да одем. А право говорећи заборавио сам адресу. Следећег дана она ме је опет срела ујутро врло забринута. Упорно ме је молила и преклињала да одмах кренем до њеног сина. Нисам је ни запитао зашто и она не пође са мном. Попео сам се уз степенице и зазвонио. Отворио је младић, врло запуштеног изгледа и одмах се могло видети да је пијан. Посматрао ме је дрско, јер сам био у одежди. Поздравих га рекавши: “Ваша мајка ме је замолила да дођем код вас.” Младић се испрси: “То је лаж. Моја мајка је умрла пре пет година”. На зиду је стајала њена фотографија. Ја му показах на њу говорећи: “Ова жена ме је замолила да те посетим”. А он ће изазивачки: “Значи, ви сте са онога света дошли?” “Не, одговорих. Управо са овога света. А то што ти кажем испуни. Сутра ујутро дођи у храм.” “А ако не дођем?” Дођи, мајка тако моли. Грех је родитељску реч не послушати.”

Сутрадан он је дошао. На исповести се тресао од ридања, говорећи да је мајку истерао из куће. Живела је по туђим кућама. Ускоро је умрла. Он је сазнао да је умрла, али није ишао на сахрану.

Тога дана увече последњи пут сам се видео са његовом мајком. Била је врло радосна. Много се захваљивала и рекла ми је да је њеном сину опроштено, јер се показао и исповедио и да се она са њим већ видела.

Ујутро сам пошао на његову адресу. Суседи ми рекоше да је јуче умро и да је одвезен у мртвачницу.

Ево, то је била прича о. Павла. Ја грешни размишљам: — Значи, мајки је била дано да види сина са места где је била после свог земног краја. Било јој је дано да зна време смрти свог сина.

Дакле, и тамо је њена молитва била тако силна да јој је било дано да се ваплоти и замоли свештеника да исповеди и причести несрећног раба Божијег. Јер, тако је страшно умрети без покајања и причешћа. И што је главно: она га је волела и као пијаницу који ју је истерао из куће. Она се није љутила и жалила, знајући боље од нас о уделу грешника. Учинила је све да тај део мимоиђе њеног сина. Она га је подигла са греховног дна, управо она, и то само силом своје љубави и молитве. □

Материнска молитва

Оче свети, Бесмртни, из кога излази сва доброта и благодот, скрушено Ти се молим за децу коју си ми подарио да родим.

Сачувај их у Твојој милости и светости, да би се Твоје име прослављало у њима.

Упути их Твојом милошћу, како да их подигнем за слављење Твога светог имена, а на корист осталих људи.

Обдари ме потребним стрпљењем и снагом за то.

О Господе, просвети разум моје деце Твојом Премудрошћу, да науче душом и мишљу да Тебе воле.

Усади у срца њихова страх и одвратност према сваком пороку, да би могли ићи правим путем без греха.

Украси душе њихове чистотом, добротом, понизношћу, марљивошћу, стрпљењем и сваком врлином.

Чувај усне њихове од свих клевета и лажи.

Благослови моју децу, да би могла напредовати у врлинама и светости и расти под Твојом заштитом, а и љубави поштитених људи.

Нека би њихови чувари Ангели били са њима и чували их у младости од варљивих помисли, злих и грешних кушања овога света и од свих замки нечистих духова.

А кад моја деца погреше пред Тобом, не окрени своје лице од њих, него према Твојој великој милосрђу буди милостив и њима, јер Ти си једини који чистиш људе од сваког греха.

Награди моју децу овим земаљским добрима и свим што им је потребно за спасење.

Сачувај их од разјарености, гнева, несреће, зла и мука кроз све дане живота њиховог.

О, добри Господе, ја Ти се молим, награди и мене радошћу и весељем од моје деце.

Сачувај ме у честитости и праведности да са својом децом могу стати пред Тебе у дан Страшног суда Твога и да без страха кажем: Ево ме Господе, са својом децом коју си ми дао, да заједно са њима величам Твоје најсветије Име Оца и Сина и Светог Духа, све док траје овог Света. Амин.

ЗАШТО ЖИВЕТИ ПО ЗАПОВЕСТИМА?

Многи људи погрешно доживљавају хришћански морал само као некакав скуп правила. Посматрајући га тако воле да говоре да је то скуп правила, чак и леп, али потпуно неиспуњив.

Нажалост, о хришћанском моралу међу људима далеких од Цркве кружи много лажних стереоти-пи, који потичу од незнања, спречавају човека да схвати шта представља живот хришћанина. Да се тај живот не исцрпљује одласком у храм и паљењем свећа.

Човек који пожели да живи хришћанским животом, не схватајући смисао и његове принципе, ризикује да погрешити. На пример, догађа се да се човек који не познаје смисао хришћанског живота, покушавши да иде у храм и следи заповести, затим разочара и оде од Цркве.

Из наше историје се можемо селити "кромпирне побуне" - када су сељаци спаљивали кромпир који се тек појавио у Русији. Нису знали да је неопходно користити само језгро, већ су јели отровни омотач што је доводило до тро-вања. Тада су се гневили на кромпир и на државу која је увезла кромпир.

Утаклоп и опасан положај људе стављају незнање и погрешне претпоставке о ономе што не знају! Међутим, када је незнање уклоњено и када су они схватили како се треба односити према тој биљци, кромпир је постао скоро најомиљеније јело у руским породицама.

Да бисмо избегли сличне грешке, хајде да кратко размотримо три основне заблуде о хришћанском животу на које најчешће наилазимо.

ПРВА ЗАБЛУДА

Многи људи погрешно доживљавају хришћански морал само као некакав скуп правила. Посматрајући га тако воле да говоре да је то скуп правила, чак и

леп, али потпуно неиспуњив.

Заиста, у наше време се чак старозаветне заповести "не убиј", "не учини прељубу", и "око за око" за неке чине недостижним. Шта рећи о Христовим заповестима који по мишљењу свих захтевају много више: "Чули сте како је казано старима: Не убиј: јер ко убије, биће крив суду. А ја вам кажем да ће сваки који се гњеви на брата свога ни за што, бити крив суду... Чули сте како је казано старима: Не чини прељубу. А ја вам кажем да сваки који погледа на жену са жељом за њом, већ је учинио прељубу са њом у срцу својем... Чули сте да је казано: Око за око, и зуб за зуб. А ја вам кажем да се не противите злу, него ако те ко удари по десном образу твојем, окрени му и други." (Мт. 5: 21-22; 27-28; 38-39)

Ако нецрквени човек мери те заповести својим силама таква правила ће се многим учинити потпуно недостижним.

Заблуда се састоји у томе да ти људи не виде главно - то да чедима Цркве Бог не даје само заповести, већ и силу за њихово испуњавање.

Неки људи мисле да су тобож Јеванђелске заповести у принципу неиспуњиве. Да их је Бог дао људима не да би их они испунили, већ као некакав идеал коме се може стремити, али који никада не можеш достићи. И да због свести о немогућности достизања тог идеала људи постану свесни свог ништавила и тако стекну смирење.

Међутим, слични поглед нема ништа заједничко са истином. Он изопачава сам смисао хришћанства.

Јеванђеље у преводу значи "Блага вест", или ако ћемо са-

свим по савременом језику, "сјајна новост". Али шта може бити сјајно у вести да су људи ништавни и нису способни ни за шта сем за свест о свом ништавилу? И зар се може добрим назвати господар који издаје заповести, које се без сумње не могу испунити, а чије испуњење треба да буде услов за спасење?

Такви људи уподобљавају Бога нацистичком официру из филма "Лавиринт Тавна", који пред испитивањем ухапшеног партизана који муца говори: ако можеш да избројиш до три а да не замуцаш пуштамо те. Ако не можеш, мучићемо те". Партизан се труди, изговара "један", "два", и на "три" замуца. Официр одмахује рукама, ето, видиш, сам си крив...

Не, истинити Бог који заповеда "својим сунцем обасјава и зле и добре" (Мт. 5:45) и "свима даје једноставно и без карања" (Јак. 1:5), Бог "Који хоће да се сви људи спасу и да дођу у познање истине" (1 Тим. 2:4) - уопште није такав.

За осликавање реалног стања ствари умесније је друго поређење - отац који је видео да је син упao у дубоку јаму. Баца му грану и даје заповест: устани, ухвати се за доњи крај гране и ја ћу те извући. Као што видимо, спасава отац. Међутим, ако син не испуни заповест која му је дата неће се спасити.

Устварности, добра вест Јеванђеља састоји се у томе да се из јаме греха, проклетства и смрти заиста може избавити. Да нема више преграде између човека и Бога, да нам је у Христу Исусу постало могуће да "будемо беспрекорни и честити, дјеца Божија непорочна" (Фил. 2:15), "јер сте сви синови Божији вјером у Христа Исуса" (Гал. 3:26). Да би верујући, крштени човек постао чедо

Божије мора из себе да уклони једино личне грехе и страсти које их рађају. А то се и постиже чувањем заповести. А то је једнако устајању и хватању за грану. То је постало могуће за свакога. У томе се и састоји добра вест Јеванђеља.

Захваљујући ономе што је очовечени Бог урадио пре две хиљаде година на Крсту апсолутно сваки човек сада може да испуни све заповести и тиме се уподоби Ономе Који је позвао: “будите свети, јер сам ја Господ Бог ваш” (3 Мојс. 20:7). Свако може да буде Светитељ. И заповести не представљају мираж коме се можеш дивити издалека, већ конкретне инструкције за достизање истинске светости.

Ако се односимо према њима као према практичним инструкцијама, лако је видети да Христове заповести нису дате ради отежавања, већ ради олакшавања борбе са грехом, јер објашњавају како достићи потпуно испуњење заповести, које су дате у древном закону.

Ако је Старозаветни закон одвраћао пре свега од спољашњих пројава зла, Исус Христос је научио да се увиде и одсеку сами корени греха. Својим заповестима Он је открио да се грех рађа у нашем срцу. Неопходно је зато почети борбу са грехом чишћењем срца од лоших жеља и мисли, јер “из срца излазе зле помисли, убиства, прељубе, блуд, крађе, лажна свједочења, хуле” (Мт. 15:19).

Да поновимо, Он није само објаснио како то урадити, већ даје и силу да се то учини. Чак су се и апостоли, чувши први Христове заповести, запрепастили њиховом тобожњом неиспуњивошћу. Међутим, они су чули: “људима је ово немогуће, а Богу је све могуће” (Мт. 19:26). За човека који се сјединио са Богом већ нема ничег немогућег. “Све могу у Христу који ми даје моћ” (Фил. 4:13), сведочи апостол Павле. То је најважнија и суштинска разлика између хришћанског морала и било ког другог.

Сваки други нехришћански и нерелигиозни морал није ништа друго до списак правила која се у нечему разликују и у нечему подударају.

Нерелигиозно васпитање и морал сами по себи не дају снаге човеку да буде добар. Они га само информишу о томе шта се сматра добрим у некој заједници. И човек који добије такву информацију бира: или да постане добар, или да изгледа као добар.

У сваком човеку постоји слобода воље тако да он искрено може да се труди да постане добар човек. Међутим, у стварности то не може успети без помоћи свише. Како је говорио Свети Макарије Египатски: “душа може да се противи греху, али да победи или искорени зло без Бога не може”.

Тада једино преостаје да се изгледа као добар човек, пажљиво скривајући своје мане од других. Налик на душевног болесника који је свестан своје болести, који може да се труди да пред људима скрива њене знаке. Међутим, од тога он неће постати здрав.

Или пак да се скрати број моралних захтева до таквог минимума који је по вољи палом човеку, као скакач с мотком који безуспешно покушава да на тренингу обори светски рекорд. Он може снизити висину на свој ниво, након чега ће прескочити. Међутим, та жалосна самообмана га неће учинити шампионом.

Сваки други морал као скуп правила у суштини је оно о чему је говорио апостол Јаков: “Ако ли брат или сестра голи буду, и оскудијевају у свакодневној храни. И рече им који од вас: Идите с миром, гријте се, и наситите се, а не дате им што је потребно за тијело, каква је корист?” (Јак. 2:15-16)

Међутим, православни морал је другачији. У Цркви се човеку не даје само савет: “чини”, већ и, посредством Св. Тајни, сила да се чини. И то апсолутно сваком човеку који пожели да добије такву силу.

ЗАБЛУДА ДРУГА

Ова заблуда је у вези са ставом неких људи који не схватају суштину хришћанског морала и смисао испуњења заповести. Они мисле да их треба испуњавати јер је то традиција нашег народа и наших предака или зато што ће испуњење заповести помоћи оздрављењу живота заједнице. Или просто говоре: “неопходно је то чинити јер нам је Бог тако рекао”, не покушавајући да схвате смисао онога што нам је заповеђено. И зашто нам је Бог то заповедио.

Такви одговори нису задовољавајући јер у суштини ништа не објашњавају. Не пружају јасну представу зашто је неопходно испуњавати заповести. Смисао постоји и он је веома дубок.

Бог је даровао људима слободу воље. Сваки човек има два пута: бити са Богом или против Њега. Избор је управо овакав: “Који није са Мном, против Мене је” (Мт. 12:30). Трећега нема. Бог љуби свако Своје створење и жели да сви људи буду са Њим. Међутим, Он никога не присиљава. Смисао овог земног живота је - одлучити и изабрати. Док је жив човек није касно изабрати. Међутим, након смрти се већ не може ништа учинити или исправити. Како је говорио Преподобни Варсонуфије Велики: “Што се тиче знања о будућем, немој се варати: што овде посејеш, тамо ћеш пожњети. По одласку одавде нико већ не може да напредује... овде је делање, а тамо награда, овде подвиг, тамо венци.”

За оне који одговоре Богу “ДА” испуњавање заповести добија најдубљи смисао - оно и јесте одговор и средство сједињења са Богом.

Јер ми у стварности скоро ништа не можемо да принесемо Богу. Скоро ничим не можемо да Му одговоримо “ДА”. Он нас је створио, добили смо од Њега таланте, имање, породицу, па чак и само наше постојање: “у Њему живимо, и крећемо се, и јесмо” (Дела Ап. 17:28).

Једино своје што можемо дати Богу је добровољно испуњавање Његових заповести. Испуњавање не из страха и не ради користи већ из љубави према Њему. Сам Господ сведочи о томе: "Ако ме љубите, заповијести моје држите" (Јн. 14:15).

Так онда сваки пут када добровољно и свесно чувамо заповест Божију, нека и најмању - самим тим сведочимо о нашој љубави према Њему. Одговарамо Му "ДА".

Испуњење заповести је увек само оно што происходи између човека и Бога. Ако човек не краде или не убија зато што се боји да не оде у затвор, не може рећи да испуњава Божије заповести "не убиј" или "не укради", јер оно "што се чини из страха људског није угодно Богу". Заповест је дата од Бога и испуњење заповести је оно што добровољно и без принуде човек чини ради Бога.

Испуњавање заповести није изнуђено задовољавање некакве спољашње побожности, већ проистиче из унутрашње, добровољне одлуке на дело љубави према Богу. "Бог је љубав, и који пребива у љубави, у Богу пребива и Бог у њему" (1 Јн. 4:16), "Ако заповијести моје одржите, остаћете у љубави мојој" (Јн. 15:10).

Када се син труди да не прави бучу да не би пробудио уморног оца који је дошао са посла, или када отац у време глади даје свој оброк сину, или када младић купује цвеће да га поклони вољеној девојци - чине то не зато што их на то принуђује друштвена обавеза, или дуг поштовања традиције предака, или неки скуп прихваћених правила, већ најједноставније - љубав.

Поступајући тако они су потпуно слободни, јер не делују из принуде. Сви такви поступци су добровољни знаци љубави.

Тако и човек који се сједињује са Богом у љубави, постаје истински слободан. Вршење заповести за њега је природно као и удисање ваздуха.

Управо несхватање тога у мноштво објашњава стереотип неверујућих и нецрквених људи који гласи: "Живот по заповестима је неслободан живот, а живот у гресима је слобода". У стварности је потпуно обрнуто.

Уто може да се убеди свако ко се загледа у себе. Како може зло да доноси слободу ако је након њега тешко у души? Како може лаж да доноси слободу, ако она не смирује срце, које је жедно истине?

Речено је: "познаћете истину, и истина ће вас ослободити" (Јн. 8:32) и "Ја сам Истина", сведочи Господ Исус Христос. (види Јн. 14:6) Познање Христа и сједињење са њим у љубави пружа истинску слободу, "слободу славе дјете Божије" (Рим. 8:21). Како говори апостол Павле: "Све ми је дозвољено, али све не користи; све ми је дозвољено, али не дам да ишта овлада мноме." (1 Кор. 6:12)

Човек којим нешто влада и који нема снаге да се одрекне онога што није корисно за њега - зар се може звати слободним? Колико људи су себи уништили живот јер нису могли да се одрекну нездраве хране, иако су знали да им није корисна. Покушавали су да је одбаце, али су изгубили битку са угађањем стомаку. Зар је то слобода?

Не, то је право ропство! Управо тако, јер "сваки који чини грех роб је гријеху" (Јн. 8:34); "јер од кога је ко побијеђен томе и робује." (2 Петр. 2:19)

Уједном познатом вицу говори се како је алкохоличар, прилазећи винском подруму мислио: "ето, жена говори да сам се скроз пропио. Не могу чак ни да прођем поред винског подрума а да не уђем у њега. То није тако!" Иде поред, затим пролази неколико метара и говори: "па, ето, доказао сам да могу само да прођем поред. Значи нема никакве зависности. То треба прославити". Затим се враћа у радњу да би купио флашу. У томе је цела "слобода" грешника.

Наравно, упропашћени алкохоличар такође има сопствену "слободу" на пример да ли да купи један или други вињак. Међутим, нико од људи са здравим разумом неће поставити на исти ниво такву "слободу" од праве слободе од алкохолне зависности.

Тако и "слобода" избора између разних врста греха не може ни да се пореди са слободом од греха.

И свако у стварности осећа то и схвата да је истинска слобода боља. То се на пример види по томе што се често чак и нецрквени и неверујући људи са великим уважавањем односе према православним подвижницима и старцима за које знају. Њих одушевљава и привлачи светост, која се достиже животом са Христом и у Христу. Њихове душе осећају мирис слободе, љубави и благе вечности који се излива из душа оних који добровољним испуњавањем заповести одговарају Богу "ДА".

ЗАБЛУДА ТРЕЋА

За многе људе, нажалост, представа о хришћанском моралу и средствима за њено достизање своди се искључиво на списак одрицања - не чини то и то, не сме се то и то.

Видевши такав списак, нецрквени човек га примењује на свој живот, чита из њега све што је набројано у списку и поставља питање: па шта остаје од мог живота и чиме испунити створену празнину?

Дакле, узгред, углавном проистиче следећи распрострањени стереотип да је тобож живот моралног човека неизоставно досадан и блунав.

Уреалности досадан и мучан је живот неморалног човека. Грех, попут наркотика, само привремено помаже у заборављању и удаљавању од те туге. Није изненађујуће да грешник, који мишлено представи себи сопствени

живот без тог наркотика, схвата да ће се сударити са зјапећом празнином и бесмислом који она заправо и јесте. Боји се тога и опет бежи ка греху, као “пас се враћа на своју бљувотину”, и: “свиња се окупала па се у блату ваља” (2 Петр. 2:22). Долазе на ум речи Преподобног Исаака Сирина - он је поредио грешника са псом који лиже тестеру и опијајући се укусом сопствене крви не може да се заустави.

Међутим, Господ у Светом Писму предлаже неупоредиво више: “уклони се од зла и чини добро” (1 Петр. 3:11). Понекад се у разговорима о моралу морални акценат ставља на први, “негативни” део ове заповести, док други део, који открива позитивну перспективу нове пуноће живота, није мање важан.

Неки мисле да ова заповест има хронолошки след, то јест да је у почетку неопходно уклонити се од зла, а да већ затим треба приступити чињењу добра. У стварности те ствари су међусобно повезане - чињење добра помаже уклањању од зла и уклањање од зла оставља више могућности да се чини добро.

Заповест “чини добро” показује да Бог за сваког човека има перспективу изобилног, насићеног, интересантног и благодатног живота. Добро вршено ради Бога чини живот осмишљеним.

Као што човек који је утонуо у грехе, нема скоро уопште времена да се бави добрим делима, тако и човеку који Бога ради и са Богом чини добро већ није до греха. Не зато што он непрестано седи и тресе се: “ох, како да не погрешим, како да не учиним то и то, како да не упаднем у то и то”. Не, већ што се више врлина и благодат Божија изливају у његово срце, тим мање места у њему остаје за грех.

Наравно и хришћанин који је озбиљно ступио на духовни пут, па чак и искусни подвижник може да упадне у грех. Међутим, како је приметио Свети Игњатије Брјанчанинов: “огромна је раз-

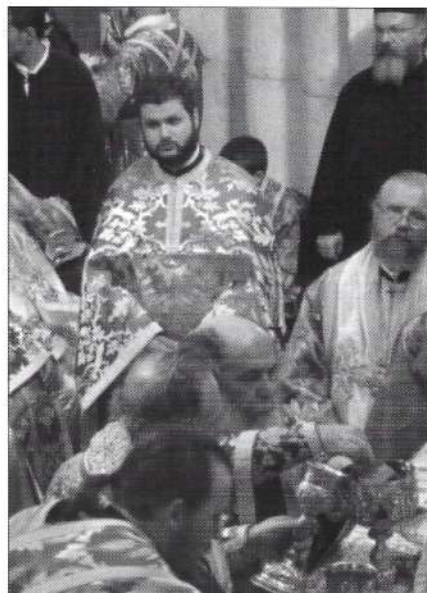
лика грешити намерно уз расположеност ка греху, и погрешити због заноса и немоћи уз расположење да се угађа Богу.”

Наравно и скитница која живи на ђубришту је прљавија као и човек који је изашао из свог дома у новом оделу, али се спотакнуо и упао у бару. Међутим, свима је јасно да је разлика између једног и другог велика, пошто је за првог уобичајено стање и начин живота да буде прљав, а за другог непријатна несмотреност коју он хоће и може да исправи истог тренутка.

Ако је човек направио избор да буде са Богом и почео да сведочи о том избору својим делима и животом, њега већ ништа не може омести или поколебати, како је обећао Сам Господ: “Сваки, дакле, који слуша ове ријечи моје и извршује их, упоредићу га са човјеком мудрим који сазида кућу своју на камену; И удари дажд, и дођоше воде, и дунуше вјетрови, и навалише на кућу ону, и не паде; јер бјеше утемељена на камену. А сваки који слуша ове ријечи моје и не извршује их, биће сличан човјеку лудом који сазида кућу своју на пијеску; И удари дажд, и дођоше воде, и дунуше вјетрови и ударише на кућу ону, и паде, а пад њезин бијаше страшан.” (Мт. 7:24-27)

Тако је велики значај испуњавања заповести Божијих. Без тога само именовање себе хришћанином, па чак и признавање Христа Господом не спасавају, јер Сам Он је рекао: “Неће сваки који ми говори: Господе, Господе, ући у Царство небеско; но који твори вољу Оца мојега који је на небесима.” (Мт. 7:21)

Воља Оца Небеског није скривена од нас. Она је изражена у заповестима које нам је дао. Ако их творимо, “ни смрт, ни живот, ни анђели, ни поглаварства, ни силе, ни садашњост, ни будућност. Ни висина, ни дубина, нити икаква друга твар неће моћи одвојити од љубави Божије, која је у Христу Исусу Господу нашем.” (Рим. 8:38-39). Неопходно је још нагласити и да саме заповести које нам је

Бог дао нису случајне и не могу се мењати. Иако су заповести дате у одређено време, оне отварају пут ка врлинама, које су вечне. Управо зато њихово испуњавање омогућава човеку да постане свет, јер те заповести указују на вечне особине Божије.

На пример, ако човек држи заповест “не чини прељубу” (2. Мојс. 20:14) чувајући верност супрузи, самим тим он постаје налик на Бога, јер “Бог је веран” (Рим. 3:4). Ако чува заповест “не сведочи лажно на ближњег свог” (2 Мојс. 20:16), самим тим се уподобљава Богу јер је “Бог истинит” (Јн. 3:33). Тако свака заповест узводи ка једној или другој особини Светога Бога.

Из тог разлога што се човек више јача у њиховом добровољном испуњавању тим више постаје свет и сједињује се са Богом.

Зато на питање зашто је Бог људима дао управо такве заповести, постоји један једини одговор: зато што је Он Сам управо такав и те заповести су дате онима који желе да постану слични Њему и кроз то постану “богови по благодати”.

Дакле, хришћански морал и живот по заповестима јесу истина, љубав, слобода, чистота и светост. Ко може то да схвати, биће му лакше да учини главни избор у свом животу - бити са Богом или против Њега. □

ПОЗИВ ПУТ ПРИЧАСНОСТ - духовна онтологија хришћанске светости

Одломак из књиге „ПОЗИВ ПУТ ПРИЧАСНОСТ” - духовна онтологија хришћанске светости.

Превод књиге ускоро у издању Мартирије - издавачке установе Епархије горњокарловачке

**Пошетња у свету и унутархришћанско нера-
зумевање: говоримо о духовности данашњице**

У свакодневној широко распрострањеној употреби, појам „духовност“ се користи да би указао да се неко бави интелектуалним радом, уметношћу и културом. Када се неко описује као „духован“ (или „продуховљен“) човек, хоће да се каже да је он културан човек, интелектуалац, или у ширем смислу, да унапређује или производи културна добра, или пак да систематски изучава појаве у култури. Штавише, тај појам се користи да би се дефинисао – схваћен неоправдано као узвишенији – интелектуални рад као супротност – такође неправдано схваћен као нижи – физичком раду. Стога оваква употреба овог појма има за претпоставку некакву готово манихејску антропологију¹ и иде јој па на руку, према којој је човек осуђен да живи између две стално супротстављене димензије: једне „духовне“, невидљиве и нематеријалне (невештаствене) и друге, ниже, видљиве, чулне и материјалне (вештаствене). Тако се свему што се односи на прву, извире или се манифестује из ње, даје за право као узвишенијем, а све што се односи на другу, или јој одговара, сматра се кривим или се а priori одбацује. При таквом гледању на ствари, под духовним човеком се подразумева онај ко се бави умним радом, идејама, логиком или / и метафизиком, при чему се презиру инстинкти и чула, као и њихови продукти, жеље, па чак и човекове биолошке телесне функције.

Чини се да овај опис духовности, макар само у једном проценту, одговара захтевима и циљевима хришћанског живота, будући да упућује, или као да је налик на подвижнички идеал својевољног умртвљења тела, пост, кроћење инстинката (порива) и грешних жеља. У ствари, међутим, таква антропологија није ништа друго до платонизирајуће карикатуре живота, а уједно и извртање, ако не и негација основних поставки библијске антропологије. Корен таквог схватања човека, па онда и света, не налази се у реалистичком тлу библијског учења о човеку, него у предхришћанским идеалистичким схватањима, која су, међутим, преживела и након што је превладало хришћанство, а често чак под плаштом екстремног, па стога тобоже најдоследнијег подвижништва. На ову тему ћемо се још вратити, а овде ћемо само истаћи да такво антрополошко схватање, премда се заснива на платонској идеологији, ипак добија на снази у касној антици у целом средоземљу захваљујући неоплатонизму и разним другим његовим философским и верским облицима упоредо са ширењем хришћанства. Најекстремнији облици такве „духовности“ налазе се у исто тако бројним гранама гностичког покрета, једног од највећих интелектуалистичких

искушења Христове Цркве, пре но што је она рашчланила, развирила и саборски уобличила садржину вере и њеног искуства. У покушају да протумаче бол, грех, пропадивост и смрт као обележја човекове егзистенције, гностици су учили да човек и свет представљају плодове стваралачког надахнућа једног „нижег злог божанства“². Еклектички флертујући са платонизмом и другим антиматеријалистичким античким схватањима, гностицизам је наводио човека да се целога живота бори против сопственог тела, све до смрти којој је приписивао избавитељско ослобођење од болне пропадиве земаљске стварности чула и обмана, или наслада и бола и прелазак у непропадив свет идеја, који је опет творевина „вишег доброг божанства“. Индикативно је да овај антрополошки и космолошки дуализам извире и црпи снагу из телешког дуализма, то јест из уверења да постоје два бога који се међусобно боре за коначну превласт.

Због своје упрошћене крутости и укалупљености, као и ерминевтичке делотворности, ова схватања су нашла – и у облицима који су до данас опстали још увек проналазе – често неизречен, али снажан одјек чак и у хришћанским срединама. Чини се да основна антрополошка и духовна питања и њима следствене моралне дилеме које муче верујућег и верујући ментални склоп, као што је привидно непобедива сила инстинката, постојање и смисао бола, а пре свега загонетка смрти, у тим схватањима налазе убедљиви одговор. Благе нијансе ових схватања могу се назрети чак и у крилу хришћанског подвижништва и монаштва или / и у савременој мисли црквених писаца. Но ипак се њихова делотворност (њихов динамизам) најпластичније види у учењима јеретичких покрета које је званична Црква осудила као супротна библијским темељима и њеном општем искуству. Покрет катар³, који је успео да потресе црквени организам Истока и Запада у сујетној жељи да га замени другим, „неоскврњеним“ било каквим обликом компромиса са материјом, исто као што је хтео „доброг Бога“ да супротстави једном једнако моћном „злом (богу)“⁴, представља у том смислу најупечатљивији пример, премда не и једини.

Па ипак, највећа опасност по Хришћанство од оваквог радикалног манихејског дуалистичког погледа на човека не везује се за разноимене секте верника, које су на крају изоловане и осуђене од стране званичне Цркве, него за онај проценат таквих схватања која и даље опстају као тобоже хришћанска унутар црквеног тела обликујући свест и понашање, која, иако се развијају у крајњу супротност библијској антропологији и космологији, сама за себе тврде да су најдоследнија „чистом“ хришћанству. Нимало, уосталом, није случајно што се оваква свакодневна употреба

појма „духовност“ развила у границама западног света који се у великом проценту културолошки дефинише својим библијским темељима и многовековним хришћанским искуством. Па ипак, како истичу озбиљни изучаваоци источне и западне духовности, иако је она прва остала нераскидиво везана за све изразе црквеног живота – хајде да кажемо: за догмате, итос и литургијски живот итд. – ова друга духовност се још од 12. века, углавном због схоластичког приступа, развијала независно како од догматске, тако и од етичке теологија⁵. По нашем мишљењу, овакво одвајање духовности од осталих виталних функција црквеног живота и верујућег менталитета, мада је штити од претеране интелектуализације и схоластичизма, временом је толико разводњило њене обресе је дошло у питање и њено хришћанско порекло. Већ у 19. веку Емил Максимилијан (Émile Maximilien Paul Littré - 1801-1881) у свом Речнику одредницу „духовност“ (*spiritualité*) дефинише као „све што се односи на унутрашње вежбање душе, која, ако се ослободи чула, не тражи ништа друго него да се усаврши пред Богом“⁶. А данас је чак и тај, ма колико неодређен, библијски захтев о усавршавању готово сасвим ишчезао. Мала шетња по европским и америчким књижарама довољна је да се у то уверимо: на одељењу под насловом „Духовност“, коме често непосредно следи једнако дискутабилан наслов „Езотерија“⁷, налазе се књиге које приказују, анализирају, промовишу и упрошћеним језиком излажу разне верзије идеализоване, апстрактне и безличне метафизике. Савремена свеопшта смутња⁸ око духовности⁹ и њени суморни изгледи доводе се узрочно у везу са ширењем флуидне и „лаке“ духовности покрета Њу Ејџ (New Age)¹⁰ и „бекства у окултизам“¹¹. Везује се, осим тога и за ништа мање динамичну живописност и „наивност“ поновне појаве паганизма, као и за претерано интересовање за предхришћанске и у великој мери примитивне метафизичке корене народних веровања којима су прожете такозване етничке културе.

Ипак се, међутим, најтуробнији облик ове смутње око идентитета и циља духовности налази у готово шизофреној самосвести верника који самога себе сматра душом усужњеном у крхкој, али и опасној телесној љуштури осуђеној на пропадање. У настојању да себи олакша овај унутрашњи сукоб и дубоке комплексе кривице у својој религијској свести, модерни човек је пожурио да избрише свеукупно хришћанско предање објављујући смрт самога Бога или концепције Бога. Па ипак, човекова жеђ за „потпуно другачијим“, за „себи блиским Богом“¹², то јест за Богом који је уједно и оно што је најинтимније и оно што је најузвишеније у њему¹³, остаје стално у њему да га мучи, да му буде на избављење. У постмодернистичкој епохи, реакцију против библијског Бога заменила је или равнодушност, или квази-научна готово систематична полемика против хришћанског богословља, у оквиру једне шире културне појаве која се може назвати „антихристијанизам“¹⁴. Постепено одвајање човека од сопствених хришћанских корена учинило га је лаким пленом за мреже духовне заблуде (прелести) и духовног незнања. Умножавање најразличити-

јих маски Бога, које имају амбицију да замене живу и виталну везу човека са небеским Оцем и Творцем, показало се не само неефикасним, него често и изузетно несигурним. Човек остаје заточеник сопствене привучености једноме Богу премда се толико труди да га заборави, али и према ближњима, то јест живим земаљским „иконама“ Божијим, па уместо да им се „клања“, њему је драже да их „оскврњује“ или просто да их искоришћава. Није случајно што безбожни егзистенцијализам модерног западног света прераста у антипод хришћанске љубави. Фридрих Ниче је прогласио „Бога мртвим“¹⁵ да би промовисао идеју о натчовеку, то јест световној замени библијског Месије, а према једно изузетно популарном афоризму Жан Пол Сартра, „пакао, то су други (људи)“¹⁶, што треба да изрази неку врсту невољног самомучења (мазохизма), неку врсту привремене себичне сатисфакције или, у оквиру „хуманистичког“ и „политички коректног“ приступа, да буде повод и омиљена тема за реторику о социјалној и верској толеранцији. □

1) K. Rudolph, „Il Manicheismo“, G. Castellani (приредио), *Storia delle religioni*, vol. IV, Società Editrice Internazionale, Torino 1971, стр. 773-797; Tardieu, *Il Manicheismo*, a cura di G. Sfameni Gasparro, ed. Lionello Giordano, Napoli 1994.

2) H. Jonas, *Lo Gnosticismo*, a cura di R. Farina, presentazione di M. Simonetti, Società Editrice Internazionale, Torino 1995.

3) О јереси катара и њиховој повезаности са манихејским дуализмом види: R. Manselli, *L'eresia del male*, ed. Morano, Napoli 1963; R. Nelli, *La philosophie du catharisme: le dualisme radical au XIIIe siècle*, ed. Payot, Paris 1978.

4) По веровању катара „један зао бог постоји без почетка и краја и он влада над исто онолико простора, неба, људи и створења као и добри бог“, цитат из књиге J. B. Russel, *Witchcraft in the Middle Ages*, Cornell University Press, New York 1984, стр. 125.

5) У вези са тим види о. Пл. Deseille, *Источно и Западно Хришћанство [Ἀνατολική καὶ Δυτική Χριστιανοσύνη]*, превео С. Гунелас, изд. Ἀρμός, Атина 2004, стр. 69-70.

6) Émile Maximilien Paul Littré, *Dictionnaire de la langue française*, са плементом изд. 1877. године, стр. 69.

7) Као пример погледај: http://www.hoepli.it/libri/esoterismo-spiritualita_.asp?ty=bk&pc=0000020000000000&libri=Esoterismo+e+Spiritualit%C3%AO (интернет страници приступљено 15. 06. 2011.)

8) Веома је идикативно што постоје покушаји позитивног вредновања „духовности“ Њу Ејџа (New Age) као духовности која употпуњава хришћанску, или чак као духовности која се са хришћанском међусобно допуњава. О дискутабилним теоријским оквирима и применама покушаја у вези са тим види: D. S. Ferguson (ed.), *New Age Spirituality: An Assessment*, John Knox Press, Louisville 1993. Шири преглед савремене духовности види у делу: St. De Fiore, „Spiritualità contemporanea“, *Nuovo Dizionario di Spiritualità*, a cura di St. De Fiore e T. Goffi, Milano 1985, стр. 1516-1545. Упор. J. J. Bacik, „Spiritualità contemporanea“, NDSp, стр. 777-729.

9) С тим у вези види запажања у делу R. Richardson, *What Does It Mean to Be Spiritual?*, Inter Varsity Press, Downers Grove 2002, стр. 5-6.

10) О покрету Њу Ејџа види дело: D. Kemp, *New Age, a Guide: Alternative Spiritualities from Aquarian Conspiracy to New Age*, Edinburgh University Press, Edinburgh 2004.

11) St. De Fiore, „Spiritualità contemporanea“, у наведеном делу, стр. 1517.

12) P. M. Рилке, *Књига монашког живота (Τὸ βιβλίον τῆς μοναστικῆς ζωῆς - Das Buch vom mönchischen Leben)*, Поезуја, превод на грчки А. Диктеос, изд. Захаропулос, Атина 1987, стр. 153.

13) „Tu autem eras interior intimo meo et superior summo meo“ („Али Ти си био дубље у мени од саме унутрашњости моје и узвишенији од онога што је најузвишеније у мени“), Августин Ипонски *Исповести (Confessiones)* III, 6, 11; PL 32, 688.

14) Види студију С. Гунеласа која носи исти наслов: *Антихристијанизам [Ὁ ἀντιχριστιανισμός]*, изд. Ἀρμός, Атина 2009, на коју ћемо се вратити у другом контексту.

15) Fr. Nietzsche, *Die fröhliche Wissenschaft* („la gaya scienza“), 1882, § 108, 125. Цело ово дело немачког филозофа на немачком приступачно је на интернет страници: <http://www.textlog.de/nietzsche-wissen.html>. (Приступљено 17. 06. 2011.)

16) J.- P. Sartre, *No Exit. Four Contemporary French Plays*, trans. S. Gilbert, Random House, New York 1967, стр. 111.

СВЕТОСАВСКА БЕСЈЕДА - Не заборави нас Саво, Путоводитељу наш!

Светосавска бесједа - Не заборави нас Саво, Путоводитељу наш, оджана је на другој посијератној Светосавској академији у Зорин-дому у Карловцу 31. јануара 2010. године

Високопречасни и часни оци,
Високоцијењени и уважени наши гости
Драга браћо и сестре,

У храму Светог Саве у Бечу, по изласку из логора Дахау, Владика Николај Велимировић је на Савин-дан 1945. године, као светосавску бесједу, на Јеванђељу написао ове ријечи: „Теби Народољупче, на данашњи Твој дан пјева Ти похвале сав српски народ, потиштен, понижен, остављен од људи, неопран од крви своје, јецајући у ранама по болницама и тамницама, на згариштима својих домова, по горама и збјеговима, по кулачама и пештерама уздиже Ти молитве: Не заборави нас Саво, Путоводитељу наш, но испроси милост у Свевишњег Бога, да упокоји и прослави милионе Новомученика вјере Твоје и поштења Твога, браће и дјеце наше, а нас преостале на земљи да обожи, сложи и умножи. Теби, Учитељу учитеља наших, Царе царева наших и Наставниче духовника наших, Племићу Христов, племенити Оче Саво, Украсе наш и Љепото историје наше, ево и ми сабрани данас у овоме храму посвећеном Теби у овом великом свјетском граду, нејаки и грешни, сиромашни у свему осим у гријесима нашим, Теби ево уздижемо срца и молимо Ти се: Као достојни и увјенчани Светац наш моли са Пречистом Богородицом и свима Светима Христа Бога за нас да се обожимо, сложимо и умножимо“.

Не говоре ли ове ријечи Владике Николаја истовремено и о прошлости, и о садашњости и о будућности? Није ли празник Светога Саве, дан када сав српски народ треба да уздиже своје молитве своје Учитељу учитеља, Цару царева, Наставнику духовника, Племићу Христовом, Украсу нашем, Љепоти историје наше и да кличе: „Не заборави нас Саво, Путоводитељу наш... испроси милост код Свевишњег за нас... упокоји и прослави Новомученике вјере Твоје... обожи нас, сложи и умножи“. Није ли Свети Сава анђеол чувар нашег народа и наше дјеце? Он чује молитве наше, он се радује успјеху нашем, он благосиља трудове наше. Није он човек који је био и прошао, већ је он човек који је био, који јесте и који ће бити савременик свих наших покољења која воле оно што је непролазно, бесмртно и вјечно. Због те непролазности, бесмртности и вјечности Сава је отишао од куће и запутио се пут Свете Горе. На тај пут испратиле су га родитељ-

ске сузе, исте оне које је његов отац Симеон Немања проливао и онога тренутка када је гледао своје најмилије дијете, монаха Саву, како иде бос по оштром светогорском камењу. „Помилуј ме, чедо, срце моје бијеш камењем које додирујеш босим ногама својим“ - говораше му отац, а неко рече да од ових нема њежнијих ријечи написаних на српском језику.

Познат бјеше Сава у цијелом хришћанском свијету као монах изузетно строг према себи у пошту, бдењу и молитви али истовремено као благ и њежан према другима. Писао је, преводио, зидао, просовећивао и духовно уздицао. Српском народу дао је хришћанску душу проткану и украшену његовим ликом и дјелом. Смјењивали су се владари, политичке идеје су се рађале и умирале али је у нашем народу светосавска мисао увијек била присутна и по њој смо били и јесмо препознатљиви на свим меридијанима наше планете. Његов лик и дјело не губе на значају а његове просвјетитељске вриједности остају трајно надахнуће и узор свим прошлим али и будућим генерацијама. Стога је прича о Светом Сави најдужа прича коју прича наш народ и она вијековима не стаје нити се умара а нема ни почетка ни краја.

Ту причу називамо Светосављем. А шта је то Светосавље? По ријечима Авве Јустина Ћелијског: „Светосавље је врховни принцип, животворни принцип и сила наше душе, наше историје, нашег народа, нашег човека; оно је душа наше душе, срце нашег срца, живот нашег живота. Разгранато, разлистано, расцвјетано и оплођено у младим душама, ово би убјеђење гласило: светосавље је непресушни извор свих животворних, стваралачких сила наше народне душе, нашег народног срца, нашег народног живота, нашег народног прогреса, наше народне просвјете, наше народне културе; једном речју: наше народне историје“.

„Све што је истински велико, бесмртно и вјечно, и у историји нашег народа и у животу сваког појединца, велико је, вјечно је, само зато што је оваплоћење светосавског духа. Напустимо ли Светога Саву, ми ћемо напустити нашу величину и оно што нас чини великим, нашу бесмртност и оно што нас чини бесмртним, нашу вјечност и оно што нас чини вјечним“.

На Светосавској академији у Сава-центру у Београду 2008. године, Матија Бећковић је рекао:

- Било је Срба и прије Светог

**„Не заборави нас
Саво, Путоводитељу
наш... испроси
милост код
Свевишњег за нас...
упокоји и прослави
Новомученике
вјере Твоје...
обожи нас, сложи и
умножи“.**

Саве али је Сава при Србин који је знао ко је.

- Било је и прије Немање српске државе и прије Светог Саве српске цркве, али је Немања постао оснивач српске државе, а Свети Сава духовни отац српске цркве.

- Било је манастира и прије Хиландара, али је Хиландар постао камен темељац нашег духовног постојања.

- Било је писаца и прије Светог Саве и то стотинама година уназад, али је Свети Сава први српски писац коме знамо и име и презиме, а све што му је претходило у њему се поново родило и препородило.

- Било је молитви и прије Светог Саве али је прву молитву на српском језику написао Сава.

- Било је и прије Симеона и Саве и очева и синова, али су њих двојица постали Света двојица прелазећи пут од оца до Свеоца, нашег Оца.

Ни један Србин прије Саве није видио толико страног свијета, а више цијенио своју земљу и волио своје људе. Разговарао је са царевима и султанима, али се дружио са пастирима и божјацима. Више пута је био у Јерусалиму, али се појављивао и по српским забитима, у воденицама и колибама, као путник намјерник, рођак и комшија, с којим се могло „као човјек с човјеком разговарати“. И увијек их молио „да не презиру своје по крви“. Принц који је само привидно јео суви хљеб и то помало, с мјером воде пио, а увијек жеднио и бос ишао по оштром камењу. Цркву је назвао српском, утврдио је и учинио вјечном тако да је српска душа опстајала и кад је држава пропадала.

Мало је народа који се могу подичити таквим националним светитељем, личношћу толико свестраном и свеприсутном, многостраном и многоструком, као што се наш народ може поносити Светим Савом – личношћу која кроз појединачност свједочи о универзалном, особи чији се дух и дјело вијековима оваплоћују у народном колективном

**Ни један Србин
прије Саве није
видио толико страног
свијета, а више
цијенио своју земљу
и волио своје људе.
Разговарао је са
царевима и султанима,
али се дружио са
пастирима и
божјацима.**

памћењу, искуству и самосвијести.

„Сава је био свети човјек у дословном смислу те ријечи. То значи да је био човјек и светац истовремено, просвјетитељ и светитељ, човјек свог народа и земље и, у исти мах, траг небеске свјетлости, њен одсјај и живо дјело. Гдје год је крочила Савина стопа за њим је остајало једно, макар мало чудо. Остајале су припитомљене звјери и помирена браћа – при чему је, бар када је наш народ у питању, заиста тешко рећи шта је од тога веће и теже чудо“ – рече Ђорђе Вукадиновић.

У свему што је чинио, било на духовном, било на политичком плану, Сава је изражавао цијелог

себе, показујући нам својим животом да су „профано“ и „свето“ у својим најбољим изданцима срасли у једно, и да највећу неправду чини онај ко покушава да раздвоји божанску природу од духа људског. Зато није случајно да је Свети Сава српском народу даровао и умејтност и ученост, и књижевност и културу – и право и државне прописе, и пост и прве библиотеке и Номоканон и Хиландар као саборно мјесто народне духовности.

У једној од својих богонадахнутих бесједа Авва Јустин показа нам сву величину Светосавског духа: „Браћо моја и сестре и дјецо, нема истинског добра у историји Српског рода а да није Светога Саве. Нема истинске правде у историји Српског народа а да није Светога Саве... Нема истинске слободе у историји Српског народа а да није од Светога Саве. Нема... ничег истински великог, ничег истински бесмртног, ничег истински узвишеног, ничег истински славног, ничег истински вјечног у историји српског народа а да није Светога Саве. Зато: Ускликнимо с љубављу Светитељу Сави, српске цркве и школе Светитељској глави“.

У Карловцу; 31.01.2010. г.
Протојереј-ставрофор
Славиша Симаковић

СВИМ ПРАВОСЛАВНИМ ДОМОВИМА ЕПАРХИЈЕ ГОРЊОКАРЛОВАЧКЕ

Одавно се носим жељом, драга децо Божија, да се о једном Богојављењу са вашим свештеником и ја нађем у сваком православном дому, да Вас подржим у вери, утврдим у љубави према Богу ...

Божијом милошћу Епископ горњокарловачки Симеон, свим православним домовима Епархије горњокарловачке шаље свој поздрав и благослов

Драга браћо и сестре,

Древни је обичај Православне цркве широм света да се о Богојављењу освећују домови. У сваки православни дом о Богојављењу улази свештеник да би богојављенском светом водом благословио куће и укућане, а по жељи њиве и насаде и све просторе везане за живот и рад сваког дома.

Празник Богојављења нас подсећа на онај велики догађај када је Свети Јован Претеча – Крститељ крстио на реци Јордану Сина Божијег Господа нашег Исуса Христа. Својим присуством у реци Спаситељ је осветио воде Јордана, и да је Црква Христова успоставила један дивни обред којим сваке године о Богојављењу освећују воду, да би се том нектарљивом водом благосиљали и освећивали људи и домови и свако место у животном простору свакога православног дома.

Празник се зове Богојављење јер се о крштењу Сина Божијег објавила Света Троица: Отац, Син и Дух Свети. Док се Син Бо-

жији крстио у реци, Дух Божији Свети лебдео је изнад Спаситеља у виду голуба, а са неба се чуо глас Бога Оца: „Ово је Син Мој љубљени, који је по мојој вољи“ (Мат. 3,17). Христос Спаситељ који је после крштења отпочео своју проповед и основао је своју Цркву, за коју је рекао да јој „ни врата паклена неће наудити“ (Мт. 16,18). Историја Цркве Христове потврдила је Његово обећање и, ево, скоро две хиљаде година Црква Христова врши своју свету мисију, често излагана искушењима и невољама, па и патњама али је одолела и прогонима јер се и на њу односе Спаситељеве речи: „Ја сам победио смрт“ (Јов. 16,33).

Одавно се носим жељом, драга децо Божија, да се о једном Богојављењу са вашим свештеником и ја нађем у сваком православном дому, да Вас подржим у вери, утврдим у љубави према Богу и према сваком човеку и да Вас упутим да се и у добру и у злу наоружате хришћанском надом: да Вас Бог подржи у добру и уклони од зла. И ове године о Божићу у црквама се чита Божићна посланица свих српских владика на челу са Његовом Светишћу Патријархом Српским Господином Германом, у којем смо сви позивани да чувамо веру

отаца, да се држимо оних светих програмских речи анђела изнад Колевке Богомладенца Христа: „Слава Богу на висини, на земљи мир, а међу људима добра воља“ (Лк. 2,14). Бога славити, мир међу људима и народима ширити и према сваком човеку увек добру вољу показивати, то је најпрече и најсветије у нашем животу.

Хиљадама година човек живи на земљи. Ни он, ни земља на којој он живи, ни ово звездано небо које нас надкриљује, нису одувек постојали. То је истина наше вере и истина савремених знања. Сви ми добро знамо да ништа не настаје само од себе: ни дом у коме живимо, ни одело у које се одевамо, ни алатке којима се служимо, ни оне чудесне направе технике нити ишта од онога што видимо и онога чиме се служимо. Када човек оре своју њиву, нека се сети да ни ње некада није било. Када уживамо у лепотама расцветалог пролећа или у богатим плодовима јесени, сетимо се да све то некада није постојало. Када уморни од послова, увече седнете пред свој дом и загледате се у звездано небо, сетите се да и тих величанствених небеских светила некада није било. И нашем дому и нашем оделу и свим алаткама и свим машинама почетак је у човеку, а зе-

мљи на којој живимо и васцелом Божијем свету почетак је у Богу Створитељу. Ово је вера обичних људи и вера многих великих просвећених умова нашег и ранијих времена.

Али, драга децо Божија, човека прати једна искомска његова коб. Ма колико био уман и просвећен, ма шта и колико знао, носи печат древног отпада од Бога и склон је греху и моралним падовима. Два последња светска рата јасно су разголити човека модерне цивилизације. Тада је он понесен мржњом, похлепношћу и себичношћу, лишен Божијег просветљења ископао десетине и десетине милиона људских гробова, уништио милионе људских домова и за цео век унесређио десетине милиона једва преживелих у ратним разарањима или су унесређени као жртве паклених опита и планова. Али Бог није оставио човека, јер „када се наврши време“ послао је на земљу Сина Свога. Ову велику и спасоносну истину Свето Јеванђеље објашњава овако: „Бог је тако заволео свет, да је и Сина свога Јединородног дао, да ниједан који верује у Њега, не погине, него да има живот вечни“ (Јов. 3,16). Испунимо се вером, наоружајмо хришћанском надом, са сваким живимо у љубави, према свакоме показујмо искреност и добру вољу, па ћемо допринети смањивању зла у свету и срећи благостању, најпре света међу којим живимо, па онда и васпостављању добре воље и поверења међу људима наше ближе и даље околине.

Наш српски народ својом већином припада Цркви Православној. Почео је примати свето Православље још од ученика свете браће Ђирила и Методија. Али тада он није имао своју националну цркву, био је потчињен страниј духовној власти. Тек године 1219. наш Свети Сава организује самосталну Српску православну цркву и постаје њен први поглавар – први Српски Архиепископ. Од тада до данас наша Црква је народна и увек са народом. Била је она то и под туђином када је народ живео у својој Цркви али без

своје државе. Скоро ће се навршити три стотине година од како је настало и наше Владичанство, наша Епархија горњокарловачка. Настала је он у тешким временима под туђином, који је ометао њен живот, а делио милост када су му биле потребне храбре мишице ваших предака у биткама са Турцима. Као 23. по реду владика овог нашег Владичанства, на моје свештенике и вернике са мном на челу пала је тешка дужност да лечимо ратне ране, да градимо и обнављамо у рату разорене цркве, да подмлађујемо свештенички кадар и да сви заједно чувамо веру отаца и морално достојанство верних домова и да негујемо наше дивне српске обичаје.

Зато вас, драга браћо и сестре позивам да се бринете о црквама, да волите и подржавате свога свештеника, да славите недељне и празничне дане, који нас одржавају у верности Богу Створитељу и Христу Спаситељу и кроз које призивамо благодат Животворнога Духа Божијег.

Када празнујете Недељу, знајте да нас свака недеља подсећа на ону „прву недељу“ када је Син Божији својим Васкрсењем победио смрт и нама људима „даровао живот вечни“.

Божић слаavimo као сећање на онај радосни догађај, када се у Витлејему крај Јерусалима родио Спаситељ света, оснивач Цркве, Господ наш Исус Христос.

За Богојављење смо већ казали да је оно празновање Крштења Христовог, када је Син Божији дао се крстити и тиме задужио

све чланове Цркве своје, да и они децу своју крштавају у име Оца, Сина и Светог Духа, јер се само крштењем постаје члан Цркве Христове, чији је часни део и наша Српска православна црква.

Сваке године у свим црквама свечано се прославља наш Свети Сава Српски. Омогућите дечици својој да науче неку песмицу за тај дан, да учествовањем на светој Литургији и на прослави у цркви, увеличају овај наш велики црквени и народни празник. Свети Сава је живео за своју Цркву, за свој народ, па и за зближавање и пријатељство међу свим народима света.

Сваке године пред Покладе ускршње на задушнице сећамо се душа и гробова својих преминулих милих и драгих. Не сметните с ума, драга децо Божија да је Бог „Бог живих“ и да је сваки гроб капија за други живот, као што је колевка капија за наш земаљски живот. Истина о животу иза гроба данас није више само истина вере, него јој се приближава све више и више знање и искуство.

Ускоро ће почети Велики часни пост. То је време када се православни хришћани исповедају и причешћују. За примање ових светих тајни припремамо се постом. Пост је преважна дисциплина за наш духовни и физички живот. Ко је победио себе за столом, лако ће савладати све оно што га оштећује, уназађује и пред другима понижава. Постом и молитвом припремајте се увек за свето Причешће, јер се светим Причешћем сједињујемо са сво-

јим Спаситељем, који је Свету тајну причешћа установио на својој Тајној вечери, уочи своје смрти на крсту. Тада нам је заповедио: „Ово чините Мени у спомен“.

Последње недеље пред Васкрс празнујемо Цвети. Дан је сећања на свечани улазак Христа Спаситеља у Јерусалим. Док су Његови непријатељи већ ковали замке против Њега, из уста деце орила се песма поздрава Сину Божијем: „Осана, Осана, благословен који долази у име Господње“. Срца невине деце осетила су да је пред њима Спаситељ света. Зато су Цвети или дан уочи Цвети, Лазарева субота, дани радости за свако крштено и у вери васпитано наше дете.

Од Цвети почиње Велика или Страсна недеља, дани патњи, оптуживања, понижавања, суђења и смртне пресуде Сина Божијег. Трагедија се завршава на Велики петак, дану Распећа на Крсту и смрти Спаситеља света. Својом смрћу на крсту Син Божији је искупио грехове света.

После крсне смрти истог дана Христос Спаситељ је положен у гроб. Али трећег дана Христос је васкрснуо из гроба. Као што је на почетку света, Божијом свемоћи свет приведен из непостојања у постојање; као што је прва

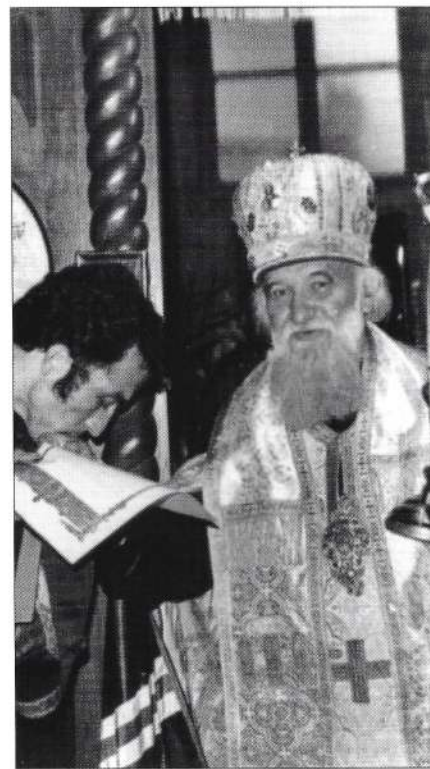
генерација свега живог на земљи прешла из смрти у живот, тако је својим Васкрсењем пострадали и погребени Син Божији својом Божанском силом васкрсао из мртвих и први победио смрт. Зато Васкрс називамо празником над празницима и славље над слављима. На рају света и века чудо Христовог васкрсења поновиће се над сваким човеком, када ће стати време и настати „ново небо и нова земља“.

Четрдесет дана после свога Васкрсења Спаситељ се јављао својим ученицима. Утврђивао их је у вери да је Он истински Спаситељ света, па се у четрдесети дан вазнео на небо. Тај дан празнујемо као празник Спасовдан. Али је пре свога Вазнесења заповедио својим апостолима да се не удаљују из Јерусалима док се не „обуку у силу одозго“. И у десети дан после Христовог Вазнесења, а педесети после Његовог васкрсења, „сила одозго“ сишла је на апостоле. На њих је сишао Дух Божији Свети Животворни, који их је од малих, плачљивих, често колебљивих људи, некадашњих рибара и људи жуљевитих руку, учинио великанима Цркве Божије, неустрашивим проповедницима Јеванђеља Христовог. И они пођоше по свету да проповедају

оно „што су чули и видели и што су руке њихове „додирнуле“, да радосно гину за Истину којом су живели, оснивајући по свету Цркву Христову. Педесети дан после Васкрса, дан Силаска Духа Светога на апостоле празнујемо као празник Духова или Свете Тројице, јер је Дух Свети послан апостолима од Бога Оца, кроз Његовог прослављеног на небо узнесеног Сина.

Са овом кратком поуком о истинама наше вере, наше Свете Цркве православне, све вас благосиљам и поздрављам и у љубави позивам да веру своју чувате, да часно живите, да свако свој посао, било на својој њиви било за машином или било где друго, савесно и поштено радите. Не заборавајте своје Крсно име, Крсну славу, дан када сваки српски православни дом слави свога заштитника. То је увек био дан у који су се око свеће у дому славара окупљали сродници и пријатељи, када се исповедала вера, утврђивала љубав међу пријатељима и сродницима и кроз векове наш човек чувао од себичности и отуђења, данас тако присутних свуда по свету па и код нас.

Благослов Божији нека је са свима вама. За Вас се Богу моли Ваш Епископ Симеон.

АКТУЕЛНОСТИ са интернет презентације епархије горњокарловачке

Св. Сава горњокарловачки

| 17. јул 2011. г. |

Свети свештеноточеник Сава горњокарловачки и ове године као и претходних свечано је прослављен у нашој Епископији, као заштитник и заступник свет клира и свих епархиота, наше Богомспасаване Епархије.

Свечаним бденијем уочи празника у манастиру Богородице Тројеручице у Доњем Будачком започело је молитвено прослављање овог великог угодника и страдалника за веру православу.

На сам дан тј. празник свету архијерејску Литургију служио је Његово Преосвештенство епископ горњокарловачки г.г. Герасим уз саслужење протојереја-ставрофора Славише Симаковића и јереја Горана Славнића. У својој проповеди епископ Герасим је говорио о раду и делу св. Саве (Трлајића), о његовом страдању и мученичкој кончини. Своју проповед епископ Герасим завршио је честитајући празник свим својим клирицима и епархиотима. Након Литургије обављено је благосиљање славског колача и жита.

Слава Богородичиног манастира

| 25. јул 2011. г. |

Поводом славе манастира Богородице Тројеручице у Доњем Будачком, служено је празнично бденије.

На дан празника, Његово Преосвештенство Епископ горњокарловачки Г.Г. Герасим служио је Свету Архијерејску Литургију уз саслужење свештеномонаштва и свештенства: захумско-херцеговачке, бањалучке и горњокарловачке епархије.

У својој беседи Епископ Герасим захвалио се гостима

из других епархија и верном народу што су дошли да сви једнодушно учествују на Светој Евхаристији. Након Свете Литургије братство манастира Богородице Тројеручице припремило је трпезу љубави за све вернике и госте. За свесрдну помоћ при обнови и изградњи манастира Богородице Тројеручице у Доњем Будачком, ореденом Светих Новомученика Горњокарловачких, одликовани су: госпођа Мира Лолић Мочевих из Бањалуке, господин Јово Турањанин директор Секретаријата за веру у влади РС и господин Милан Радих из Ријеке.

Такође овом приликом, подељене су захвалнице свим онима који су својим трудом, радом и несебичном помоћу, помогли манастир Богородице Тројеручице.

Седамдесет година од покоља у глиној цркви

| 30. јул 2011. г. |

Поводом обележавања седамдесет година од покоља у глиној Цркви, Његово Преосвештенство епископ горњокарловачки г.г. Герасим служио је свету архијерејску Литургију у измештеној глиној цркви а онда и парастос на месту протходне Цркве где су од злочиначке руке побијени невини православни Срби, уз саслужење протојереја-ставрофора Петра Лукића, старешине саборног храма у Београду, јереја Славка Шарца из Петриње и јереја Слободана Дракулића, пароха глиног.

У току Литургије у чин протојереја, узведен је глиној парох Слободан Дракулић. Својим појањем Литургију је улепшао хор саборног храма св. архангела Михаила из Београда. (Прво Београдско Певачко Друштво).

Манастир Комоговина прославио своју славу

| 19. август 2011. г. |

Сваке године, о празнику Преображења Господњег, слави манастира Комоговина на Банији, окупи се већи број верника који заједно са својом васкрсавајућом светом обитељи већ традиционално прослављају славу, тако је било и ове године.

Свету архијерејску Литургију служио је Његово Преосвештенство Епископ горњокарловачки г.г. Герасим уз саслужење: јеромонаха Наума, јереја Николе Малобабића и Славка Шарца.

По обичају о овом празнику извршено је благосиљање, рода виноградарског (грожђа), те поводом манастирске славе благосиљање славског жита и ломљење славског колача. По благосиљању грожђа и жита, верницима се беседом о празнику Преображења и о Христу, као примеру нашег живота и преображаја, обратио Епископ Герасим. По завршетку Литургије за све присутне вернике приређена је трпеза љубави. Манастир Комоговина је духовно средиште Баније и православних тог краја. Од свог настанка па до дана данашњег је страдао, како духовно тако и материјално. Од не давно је почела обнова и ове свете обитељи, коју ће мо уз помоћ Божију али и свих Вас и завршити.

Овим путем позивамо све Банијце, и све људе добре воље да се прикључе у обнову ове светиње, на радост и понос свих нас а у славу Божију.

Монашење у Богородичином манастиру

| 03. новембар 2011. г. |

На дан када Црква прославља, преподобног Илариона

она Великог, св. Илариона епископа мегленског и св. Висариона, Његово Преосвештенство Епископ горњокарловачки г.г. Герасим служио је свету архијерејску Литургију у манастиру Богородице Тројеручице уз саслужење свештеномонаштва и свештенства Епархије горњокарловачке.

У току Литургије Епископ Герасим је у чин расе и камилавке постригао искушеника Богородичиног манастира Дарка (Добрић), давши му монашко име Козма, по св. Козми Етолском, равноапостољу.

Обнова храма св. пророка Илије у Радучу

| 14. новембар 2011. г. |

Благословом Његовог Преосвештенства Епископа горњокарловачког Г. Герасима, у току 2011. године започета је обнова храма Светог пророка Илије у Радучу. Храм Светог пророка Илије који је саграђен 1725. године страдао је за време Другог светског рата, а потом после рата и минирањем од стране комуниста. Обновљен је и освећен 1988. године од стране блаженопочившег Епископа горњокарловачког Симеона, да би након задњих ратних дешавања, акције "Олуја", страдао 1996/1997. године (непознати починиоци су скинули лимени покривач са храма).

Залагањем благочестивих Радучана, који су тјелесно ван Радуча, а душом у Радучу, храм је покривен, ојбукан и стављена нова столарија. Овом приликом се захваљујемо свима који су учествовали у овом благочестивом дјелу, те апелујемо на све остале људе добре воље да помогну да се храм уреди изнутра. За све информације у вези

обнове храма можете се обратити јереју Југославу Максимовићу на телефон: 00385 (0)95 5094 328.

Проваљен и опљачкан храм св. Николе

| 22. новембар 2011. г. | Унавечерје празника Сабора Светог Архангела Михаила, (20. и 21. новембра 2011. године), за сада непознати починиоци су извршили провалу у саборни храм Светог Николе у Карловцу. Након веома честог каменовања, а затим исписивања графита на јужном делу фасаде храма, овога пута се храм Светог Николе нашао на мети провалника. Редовна полицијска патрола која свако вече обилази храм, приближавајући се храму уочила је да се догађа нешто сумњиво, а у шта су се уверили пошто су утврдили да су улазна врата на јужном делу храма обијена.

По извршеном увиђању установљено је да је из храма отуђена мања сума новца, као и да је оштећен храмовни мобилијар, који су провалници оштетили у потрази за већом сумом новца.

Против непознатих починиоца поднета је кривична пријава, а нама остаје да се надамо да ће исти бити пронађени, и да ће оваква и слична злодела убудуће бити најадекватније санкционисана.

Храм Св. Николе у Карловцу на мети радника

| 25. новембар 2011. г. | Након што су у ноћи 20/21. новембар, непознати починиоци провалили у храм Светог оца Николаја у Карловцу и при томе отуђили мањи новчани износ, храм се поново нашао на мети истих или њима сличних разбојника. Овога пута, у ноћи 24/25. новембар, поново су покушали провалити сјеверна и јужна врата храма, али им то овога пута није пошло за руком. На вратима су остали јасно

видљиви покушаји провале и девастирања храма као заштићеног споменика културе Републике Хрватске. О свему је извијештена полиција, која је изашла на лице мјеста и сачинила записник, поново, по ко зна који пут, подносећи пријаву против непознатих починиоца.

Заиста се можемо запитати како се то „штите“ споменици културе и култура уопште у Републици Хрватској, када сваки па и најситнији пробисвјет може несметано лупати прозоре на цркви, исписивати усташке графите по фасади, разбијати врата, проваљивати у храм и уништавати оно што је најсветије за сваког човјека који се осјећа вјерником. Неизвјестна је свјетлост сваког новог дана као и сваки нови улазак у храм. Са разлогом се питамо, постоји ли иједан цивилизован начин да се нашим вјерницима омогући несметано исповиједање вјере и религиозних осјећања, загарантованих Уставом Републике Хрватске? Уколико не постоји, мораћемо да се сами побринемо за сигурност наше светиње и да један од најљепших и културно највреднијих православних храмова у Хрватској, сами заштитимо. Прекрасну грађевину у самом центру старог града Карловца, заштићени споменик културе, центар духовног живота наших вјерника и мјесто које посјећују бројни туристи, оковати у металне решетке. Тужна и жалосна слика града у коме живимо. Тужна и жалосна али све изгледнија.

Обновљена црква св. Недјеље у Млакви (Лика)

| 28. новембар 2011. г. | Благословом Његовог Преосвештенства Епископа горњокарловачког г.г. Герасима, обновљена је црква св.великомученице Недјеље у Млакви, општина Перушић (Лика). Овај св. храм саграђен је

далеке 1882. год., а задња обнова је била 1935. год. Дуго година овај св. храм био је препуштен зубу времена, те је пријетило потпуно урушавање кровишта и торња Цркве. Вољом и трудом парохијана села Млакве урађен је прави подвиг за који је требало свега двије године.Довољно је рећи да село тенутно броји свега петнаестак домаћинстава и сазнати колико је требало труда и воље. Сазнавши да се овај св.храм обнавља у помоћ су прискочили и млаквари који су у расејању, те заједничким снагама довршили овај велики подухват. Овом приликом желимо да се захвалимо свим приложницима, а нарочито Епископу Герасиму, протојереју Александру Бугарину (Канзас Ситу У.С.А.) г. Николи Лукићу и његовој супрузи Милки, г-ђи Мили Кокотовић-Јаворина која је прва несеквично помогла и заиста показала велику љубав према својој Цркви, г-ђи Милки Цвијановић, мајстору Стеви Краљу и свим парохијанима села Млакве који су све учини да се св. храму врати некадашњи сјај. У намјери смо такођер и живописати Цркву на прољеће за шта се залаже г. Вајо Бобић из Банатског Карађорђевог, а чији су корјени из села Млакве. Свим приложницима се још једном најискреније захваљујемо, молећи се Свемилостивом Господу да их обдари сваковрсним добрима и изобиљем своје благодати и љубави!

Слава саборног храма Св. Николаја у Карловцу

| 21. децембар 2011. г. | „Истина ствари објави те стаду твоме као правило вере, образац кротости и учитеља уздржања. Због тога си смирењем стекао високе почести, сиромаштвом богатства: Оче првосвештениче Николаје, моли Христа Бога, да спасе душе наше.“ Велики ревнитељ за Исти-

ну Божију, за неповређену веру у Господа нашега Исуса Христа, постао је Свети отац Николај идеал за читав свет, кроз све векове, и код свих хришћанских народа, док храмови подигнути у његову част немају броја.

На дан када Света Црква молитвено прославља светог Николаја Мирликијског, широм хришћанског света се на најсвечанији начин прославља овај дивни угодник Божији, а тако је било и у многим храмовима широм свештене Епископије горњокарловачке.

Благодаћу Божијом и молитвеним заступништвом Светог Николаја, једнако свечано је било и у граду Карловцу, где је у присуству великог броја верног народа из Карловца и околних села прослављена слава саборног храма.

Тим поводом, свештеним ехаристиским сабрањем началствовао је Његово Преосвештенство Епископ горњокарловачки Г. Герасим, уз саслуживање протојереја-ставрофора Славише Симаковића и јереја Саше Умићевића.

Након прочитаног Јеванђеља, Епископ Герасим се обратио верноме народу упутивши поучно слово на тему јеванђелске приче као и значаја прослављања имена Светог угодника Божијег оца Николаја.

Учествовањем у Чаши Спасења, велики број сабраних постадоше причасници Песветог Тела и Крви Христове.

Након извршеног обреда резања славског колача и освећења славског жита које верници принесоше у славу Божију и част Светог оца Николаја, Епископ Герасим се још једном обратио присутнима и честитао Крсну славу свима који за свог заштитника имају овог равноангелног светитеља, који показавши ревност вредну дивљења, постаде жива слика Живога Бога.□

А Д Р Е С А Р

ПРАВОСЛАВНА ЕПИСКОПИЈА ГОРЊОКАРЛОВАЧКА

Славе Рашкај 14; 47 000 Карловац; Република Хрватска

телелефон: 00385 (0)47 642 531 факс: 00385 (0)47 642 532 Е-mail: episkop@eparhija-gornjokarlovska.hr

ЕПЦО И УПРАВА ПАРОХИЈЕ У КАРАОВЦУ (I)

ПРОТОЈЕРЕЈ СЛАВНИЈА СНИЈАКОВИЋ

телефон: +385 (0)47 41 15 06
факс: +385 (0)47 41 15 06
мобилни: +385 (0)95 87 87 19 7
е-mail: simakovic@gmail.com

- Целестина Медовића 11; 47 000 Карловац -

ЕПЦО И УПРАВА ПАРОХИЈЕ У ДВОРУ

ПРОТОЈЕРЕЈ РАДОСЛАВ АНЂЕЛИЋ

телефон: +385 (0)44 87 18 11
факс: +385 (0)44 87 18 11
мобилни: +385 (0)98 56 36 13
е-mail: spcl@optinet.hr

- Миле Б. Чађе 46; 44 440 Двор на Уни -

ЕПЦО И УПРАВА ПАРОХИЈЕ У ПУЛИ

ЈЕРЕЈ ГОРАН ПЕТКОВИЋ

телефон: +385 (0)52 52 06 54
факс: +385 (0)52 52 06 54
мобилни: +385 (0)98 97 93 03 8
е-mail: spco_pula@yahoo.com

- Перој 19; 52 215 Водњан -

ЕПЦО И УПРАВА ПАРОХИЈЕ У КАРАОВЦУ (II)

ЈЕРЕЈ ГОРАН СЛАВНИЋ

телефон: +385 (0)47 41 70 18
факс: +385 (0)47 41 70 18
мобилни: +385 (0)95 88 03 63 6
е-mail: goranslavnic@gmail.com

- Тина Ујевића 5; 47 000 Карловац -

ЕПЦО И УПРАВА ПАРОХИЈЕ НА РИЈЕЦИ (I)

ПРОТОЈЕРЕЈ-СТАВРОФОР ЛИЊКО КОСТИЋ

телефон: +385 (0)51 33 53 99
факс: +385 (0)51 32 41 60
мобилни: +385 (0)91 51 48 25 0
е-mail: spco-na-rijeci@ri.t-com.hr

- Ивана Зајца 24/1; 51 000 Ријека -

ЕПЦО И УПРАВА ПАРОХИЈЕ У ОГУЛИНУ

ЈЕРЕЈ ЛИЈААН СНИЊИЋ

телефон: +385 (0)47 53 24 75
факс: +385 (0)47 53 24 75
мобилни: +385 (0)98 13 00 53 1
е-mail: spco-ogulin@live.com

- Б. Франкопана 16; 47 300 Огулин -

ЕПЦО И УПРАВА ПАРОХИЈЕ У КОЛАРИЋУ

ПРОТОЈЕРЕЈ ЛИРОСЛАВ БАБИЋ

телефон: +385 (0)47 88 35 19
факс: +385 (0)47 88 35 19
мобилни: +385 (0)91 59 06 20 2
е-mail: crkvena.opcina.kolaric@ka.t-com.hr

- Коларић 67; 47 220 Војинић -

ЕПЦО И УПРАВА ПАРОХИЈЕ НА РИЈЕЦИ (II)

ЈЕРЕЈ МИРКО ЂУРИЋ

телефон: +385 (0)51 33 53 99
факс: +385 (0)51 32 41 60
мобилни: +385 (0)98 52 07 11
е-mail: rijeka.marko@gmail.com

- Ивана Зајца 24/1; 51 000 Ријека -

ЕПЦО И УПРАВА ПАРОХИЈЕ У ДОЊОЈ ЛАПАЦИ

ЈЕРЕЈ ПРЕДРАГ ПАНТЕЛИЋ

телефон: +385 (0)53 76 51 54
факс: +385 (0)53 76 51 54
мобилни: +385 (0)99 59 62 56 9
е-mail:

- Маршала Тита 11; 53 250 Доњи Лапац -

ЕПЦО И УПРАВА ПАРОХИЈЕ У ТОПУСКОЈ

ЈЕРЕЈ ЛИЛЕ РИСТИЋ

телефон: +385 (0)44 73 33 29
факс: +385 (0)44 73 33 29
мобилни: +385 (0)91 58 50 54 6
е-mail: spco.topusko@hi.t-com.hr

- Прилаз Г. Драшковића 2а; 44 415 Топуско -

ЕПЦО И УПРАВА ПАРОХИЈЕ У С. МОРАВИЦАМА

ПРОТОЈЕРЕЈ-СТАВРОФОР ЈЕЛЕНКО СТОЈАНОВИЋ

телефон: +385 (0)51 87 71 37
факс: +385 (0)51 87 71 37
мобилни: +385 (0)98 80 10 51
е-mail: spco-moravice1@net.hr

- Докмановићи 10; 51 325 Моравице -

ЕПЦО И УПРАВА ПАРОХИЈЕ У ГРАЧАЦУ

ЈЕРЕЈ ЈУРОСЛАВ МАКСИМОВИЋ

телефон: +385 (0)23 78 90 86 4
факс: +385 (0)23 78 90 86 4
мобилни: +385 (0)95 50 94 32 8
е-mail:

- Николе Туркаља 5а; 23 440 Грачац -

ЕПЦО И УПРАВА ПАРОХИЈЕ У ГАНИИ

ЈЕРЕЈ СЛОБОДАН ДРАКУЛИЋ

телефон: +385 (0)44 88 06 15
факс: +385 (0)44 88 06 15
мобилни: +385 (0)98 97 71 73 2
е-mail: slobodan.drakulic@hi.t-com.hr

- Хрватска 20; 44 400 Глина -

ЕПЦО И УПРАВА ПАРОХИЈЕ У ДРЕЖНИЦИ

ПРОТОЈЕРЕЈ ЛИЈАНОШ ОРЕЋ

телефон: +385 (0)47 56 61 79
факс: +385 (0)47 56 63 22
мобилни: +385 (0)98 98 33 53 8
е-mail: spco@dreznica.net

- Спомендом 66; 47 313 Дрежница -

ЕПЦО И УПРАВА ПАРОХИЈЕ У ПЛАШКОЈ

ЈЕРЕЈ САША УМИЋЕВИЋ

телефон: +385 (0)47 57 34 56
факс: +385 (0)47 57 34 56
мобилни: +385 (0)95 51 14 66 9
е-mail: sasa_umicevic@live.com

- Саборчанска 12; 47 304 Плашки -

ЕПЦО И УПРАВА ПАРОХИЈЕ У ПЕТРИЊИ

ЈЕРЕЈ СЛАВКО ШИРАЦ

телефон: +385 (0)44 81 34 19
факс: +385 (0)44 81 34 19
мобилни: +385 (0)95 53 37 22 2
е-mail: slavko.79@mail.ru

- Владимира Назора 13; 44 250 Петриња -

ЕПЦО И УПРАВА ПАРОХИЈЕ У КОРЕНИЦИ

ПРОТОЈЕРЕЈ ДАНИЈЕЛ ТАНАСИЋ

телефон: +385 (0)53 75 63 67
факс: +385 (0)53 75 63 67
мобилни: +385 (0)91 56 56 95 4
е-mail: srpska.pravoslavna.crkva.u.hrvatskoj@gs.t-com.hr

- 9. гардијске бригаде 26; 53 230 Кореница -

МАНАСТИР РОЂЕЊА Св. ЈОВАНА У ГОМИРЈУ

АРИНДРИТ ЛИХАНО ВУКЧЕВИЋ

телефон: +385 (0)51 87 81 88
факс: +385 (0)51 87 81 88
мобилни: +385 (0)91 78 14 31 4
е-mail: manastir.gomirje@hotmail.com

- Рибињак 23; 51 327 Гомирје -

ЕПЦО И УПРАВА ПАРОХИЈЕ У КОСТАЈНИЦИ

ЈЕРЕЈ НИКОЛА МИЛОБАБИЋ

телефон: +385 (0)44 85 12 06
факс: +385 (0)44 85 12 06
мобилни: +385 (0)95 80 61 83 8
е-mail: nmilobabic@gmail.com

- Даворина Трстењака 5; 44 430 Костајница -

ЕПЦО И УПРАВА ПАРОХИЈЕ У ОТОЧАЦУ

ЈЕРЕЈ СЛАЂАН НИКИЋ

телефон: +385 (0)53 77 12 85
факс: +385 (0)53 77 12 85
мобилни: +385 (0)98 90 02 17 1
е-mail:

- Трг др. Фрање Туђмана 5; 53 220 Оточац -

МАН. БОГОРОДНЦЕ ТРОЈЕРУЧИЦЕ У Д. БУДАЧКОЈ

ЈЕРОМОНАХ НАУМ МИАКОВИЋ

телефон: +385 (0)47 71 82 06
факс: +385 (0)47 71 82 06
мобилни: +385 (0)99 74 40 02 9
е-mail: manastir.trojerucica@gmail.com

- Доњи Будачки 6; 47 241 Тушиловић -

